

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Irena Struna

Mentorica: doc. dr. Brina Malnar

Empirično raziskovanje socioloških vidikov športa

Navijaška subkultura v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2005

ZAHVALA

Zahvaljujem se moji mentorici doc. dr. Brini Malnar za strokovne nasvete in vso pomoč pri izdelavi diplome.

Hvala moji družini in prijateljem za vso podporo in spodbudo, ki so mi jo dajali vsa leta mojega študija.

Hvala Sandiju za vso ljubezen, potrpežljivost in razumevanje!

Hvala vsem, ki ste pomagali pri nastanku diplome!

KAZALO

1. UVOD	6
2. NAVIJAŠKA SUBKULTURA.....	8
2. 1. SUBKULTURA NOGOMETNIH NAVIJAČEV	8
2. 1. 1. Značilnosti subkulture nogometnih navijačev.....	9
2. 1. 2. Navijaška subkultura in politika.....	10
2. 1. 3. Navijaška subkultura in nasilje.....	10
2. 1. 4. Navijaška subkultura in pomen nogometa	11
2. 2. ZNAČILNOSTI NAVIJAŠKIH SKUPIN	11
2. 2. 1. Vrste navijačev	12
2. 2. 2. Navijaški rituali in simboli	14
2. 3. NAVIJAŠTVO IN NASILJE V ŠPORTU.....	17
2. 3. 1. Agresija in nasilje	17
2. 3. 2. Nasilje na športnih prireditvah	17
2. 3. 3. Navijaško nasilje v Sloveniji in tujini	19
2. 3. 3. 1. Slovenija	19
2. 3. 3. 2. Navijaštvo v tujini	20
3. SLOVENSKI HOKEJSKI NAVIJAČI.....	23
3.1. ZGODOVINA SLOVENSKEGA HOKEJA	23
3. 2. HOKEJSKI NAVIJAČI	25
3. 2. 1. Navijaška skupina Red Steelers	27
4. RAZISKOVALNI PROBLEM	29
4.1. CILJI RAZISKOVANJA	29
4. 2. RAZISKOVALNA METODOLOGIJA	30
4. 2. 1. Metode raziskovanja.....	30
4. 2. 2. Izbor enot analize.....	30

4. 2. 3. Zbiranje, zapisovanje, urejanje in analiza kvalitativnih podatkov	31
4. 2. 4. Vsebinski načrt analize.....	32
4. 3. ANALIZA EMPIRIČNIH PODATKOV	33
4. 3. 1. Rezultati opazovanja navijačev na tekmi	34
4. 3. 2. Osebnostne lastnosti	37
4. 3. 3. Osební motivi za ukvarjanje z navijaštvom	37
5. ZAKLJUČEK	43
6. LITERATURA	45
7. PRILOGE.....	49
PRILOGA A. PRAVICE IN DOLŽNOSTI NAVIJAŠKE SKUPINE RED STEELERS.....	49
PRILOGA B. ORIGINALNI ZNAK NAVIJAŠKE SKUPINE RED STEELERS.....	52
PRILOGA C. SLIKE NAVIJAČEV IN SLAVJE JESENIČANOV.....	53
PRILOGA D: PREPISI INTERVJUJEV.....	55

1. UVOD

Človek je družbeno bitje. To pomeni, da se povezuje v različne skupine, v katerih skuša zadovoljiti neko potrebo ali potrebe, ki jih v vsakdanjem življenju iz različnih razlogov ne more zadovoljiti. Skupina lahko posamezniku nudi občutek varnosti, pripadnosti, v njej lahko zadovolji različne potrebe: potrebo po komuniciranju z enako mislečimi, potrebo po sodelovanju ali po prevzemanju kulture, posameznik pa si lahko v skupinah krepí tudi svojo samopodobo.

V skupine se povezujejo ljudje s podobnimi interesi. Govorimo lahko o navijaških skupinah, o gejevskih ali lezbičnih, o bajkerskih, punkerskih ali rokovskih skupinah. Vsaka izmed teh skupin pa ima razvito svojo subkulturo, znotraj katere se zadovoljujejo različne potrebe. Člani imajo različne motive in razloge za članstvo, vsaka subkultura pa ima tudi svoje rituale ali simbole, preko katerih se pripadniki teh skupin identificirajo.

Sama sem se odločila, da v diplomski nalogi podrobno opišem in analiziram navijaško subkulturo. Osredotočila se bom na hokejske navijače in ugotavljala njihove glavne motive za odločitev postati navijač. Kaj so temeljne značilnosti navijaške subkulture, kateri so najpomembnejši simboli navijaških skupin, preko katerih se identificirajo in kakšen je njihov ritual so vprašanja, na katera bom skozi svojo diplomsko nalogo skušala odgovoriti.

Navijaška subkultura se je pojavila že zelo zgodaj. Že v prazgodovini so ljudje ob raznih bitkah za življenjski prostor, hrano ali kaj drugega navijali in spodbujali najhrabrejše med udeleženci.

Prve zametke »pravega« navijaštva odkrijemo v Braziliji pred 2. svetovno vojno, po 2. svetovni vojni pa se navijaštvo prvič pojavi na britanskem polotoku, ko nastanejo prve navijaške skupine, kasneje pa se navijaštvo razširi tudi v druge dele Evrope. Prava »eksplozija« navijaštva se je pojavila po letu 1970, ko se je število navijačev po celi Evropi izrazito povečalo, vse boljša pa je postajala tudi organiziranost teh navijaških skupin.

Danes si ne moremo predstavljati tekme brez podpore s tribun. Navijači so pomemben, aktivni del dogajanja. Za mnoge igralce so navijači del ekipe, moštva, njihov dvanajsti igralec

na igrišču. Zato je igralcem gotovo lažje, kadar igrajo pred polnimi tribunami in ob podpori množice navijačev, saj jih le-ti dodatno motivirajo za igro proti nasprotnikom. Ob koncu tekme po zmagi se igralci veselijo in proslavljajo z njimi. Kot primer lahko navedem hokejske navijače, predvsem jeseniške navijače, ki živijo za šport, ki jih združuje. V preteklih letih je navdušenje za hokej upadlo, saj so igralci pokazali bore malo. Kljub temu so jim ostali navijači zvesti, saj jim ta šport pomeni vse. V letošnji sezoni je zanimanje javnosti in popularnost hokeja ponovno narasla, saj so hokejisti dosegali odlične rezultate, navijači pa so zapolnili ledene dvorane do zadnjega kotička.

Ko govorimo o navijaštvu ne moremo mimo tega, da ne bi spregovorili tudi o nasilju, ki se pojavlja na športnih prireditvah. Imamo navijače, ki prihajajo na tekme mirno spodbujati svoje ljubljence, imamo pa tudi navijače-huligane, ki pridejo na tekme zaradi tega, da povzročajo nered, pretepe z navijači nasprotne ekipe, razbijanja inventarja in zaradi podobnih stvari. Seveda nasilje ni prisotno v vseh športnih disciplinah. Najpogosteje se pojavlja na nogometnih tekmah, pa tudi na hokejskih, košarkarskih, borilnih tekmovanjih, kjer je borba za zmago bolj prisotna.

V Sloveniji nasilje na športnih prireditvah ni tako prisotno, kot je prisotno v nekaterih državah v tujini. Za ene najbolj nasilnih in najbolj zagrizenih navijačev veljajo navijači beograjske Crvene zvezde – Delije in navijači beograjskega Partizana – Grobari. Danes prihaja do spopadov v Srbiji prav med tema dvema navijaškima skupinama. Tudi Velika Britanija velja za državo, v kateri je nasilje na športnih prireditvah zelo prisotno. Le-to se pojavlja predvsem na nogometnih tekmah. Poleg angleških navijačev pa za nasilne navijače veljajo tudi nemški in italijanski navijači, ki v današnjem času še bolj prihajajo v ospredje.

V teoretičnem delu diplomskega dela bom s pomočjo sekundarnih virov, literature, samostojnih publikacij, športnih časopisov in revij predstavila temeljne značilnosti navijaške subkulture, v empiričnem delu pa bom skušala s pomočjo kvalitativne metode raziskovanja, z metodo opazovanja in z intervjuji navijačev, spoznati občutja, motive, izkušnje in stališča navijačev.

2. NAVIJAŠKA SUBKULTURA

Sodobne družbe so kompleksne in tudi notranje členjene. Člani iste družbe se med seboj razlikujejo po družbenem položaju, izobrazbi, generacijski pripadnosti, etnični pripadnosti ... Pojavljajo se skupine, ki znotraj glavne kulture izoblikujejo svoj poseben sklop norm, vzorcev vedenja, ki posamezno skupino nekoliko razlikujejo od ostalih članov družbe. V takih primerih govorimo o subkulturi.

Subkulturo lahko definiramo kot *»del konkretne družbe, ki se v svojih institucijah, porabi, orodju, normah, vrednotnih sistemih, preferencah, v eni bistveni razsežnosti razlikuje od vladajočih institucij posamezne družbe. Tako lahko govorimo o navijaški, delavski, pretepaški, dijaški, intelektualni, emocionalni, mladinski, gejevski in lezbični, punkerski, bajkerski ali drugi subkulturi. Nekatere spadajo med subkulture po kriteriju časovnosti, spet druge po okupacijskem kriteriju, tretje po kriteriju spolne usmerjenosti, četrte po kriteriju glasbenega okusa, nekatere pa po kriteriju interesa.«* (Harrington in drugi, 1993: 60) Subkulture torej nastanejo v primeru, ko posamezniki v obstoječi dominantni kulturi zaradi različnih razlogov ne morejo zadovoljiti svojih potreb ali pa se z obstoječo kulturo preprosto ne morejo identificirati.

Navijaška subkultura nastane, ko posameznik sprejme vedenje, poseben stil oblačenja, norme in vrednote neke navijaške skupine kot del njegove identitete. Navijanju in druženju z vrstniki iz navijaške skupine nameni ves ali pa vsaj del svojega prostega časa in to postane del njegovega življenja. Pri navijaštvu ali navijanju na športnih prireditvah gre predvsem za potrebo po družljivosti. Navijači se identificirajo s klubom, za katerega navijajo in to je lahko trdna in pomembna identifikacija. (glej Lalić, 1993).

2. 1. SUBKULTURA NOGOMETNIH NAVIJAČEV

Ko govorimo o navijaški subkulturi, ne moremo mimo tega, da ne bi nekaj besed spregovorili o subkulturi nogometnih navijačev, ki so ena najbolj značilnih kategorij navijačev. Od drugih subkultur se razlikujejo po izraziti skupinski solidarnosti in teritorialnosti. Ena

najpomembnejših značilnosti nogometnih navijačev, zaradi katere se le-te veliko omenja tudi v medijih, je sigurno nasilje, ki ga povzročajo na stadionih. Nasilje je v subkulturi nogometnih navijačev močno prisotno, in sicer lahko na simbolem ali pa celo na fizičen način.

Zanimanje za subkulturo nogometnih navijačev se je pojavilo že zelo zgodaj. V Jugoslaviji se navijaška subkultura pojavi leta 1980, kasneje postane pomembna tudi v politiki, saj so politiki navijaške skupine izkoriščali za svoje politične interese.

2. 1. 1. Značilnosti subkulture nogometnih navijačev

Nogometni navijači so v veliki večini mladi ljudje, ki si želijo samostojnosti in lastne identitete, to pa je tisto, kar jim subkultura omogoča. Navijaška subkultura jim omogoča tudi visoko stopnjo avtonomije. Primaren cilj nogometnih navijačev je biti viden, tako v širši javnosti kot tudi v svoji navijaški skupini, zato le-ti največkrat z nasilnim obnašanjem opozarjajo nase.

Navijaška subkultura je:

- subkultura, kjer izstopa kolektivna solidarnost, izrazita teritorialnost in izrazita moškost.

Kolektivna solidarnost je izražena na 3 načine:

1. *Vizualno* – uporaba raznih navijaških rekvizitov (šali, transparenti, zastave), preko katerih se izraža pripadnost določeni navijaški skupini.
2. *Verbalno* – predvsem petje in navijanje cele navijaške skupine.
3. *Nasilno* – fizično ali verbalno nasilje, v vsakem primeru pa navijači ne podpirajo huliganstva.

Teritorialnost je prav tako pomembna, saj vsaka navijaška skupina »brani« svoje ozemlje. Zato lahko prihaja do nasilja med domačimi in tujimi navijači, ki pridejo spodbujati in navijati za svojo ekipo, pa čeprav ta gostuje v tujini.

Moškost je pomembna v tem smislu, da je treba igralce in ekipo, za katero navijači navijajo, spodbujati z glasnim »moškim« navijanjem.

(dostopno: http://www.infoz.ffzg.hr/afric7MetodeII/Arhiva02_03/condic.html)

2. 1. 2. Navijaška subkultura in politika

Že v preteklosti, od samega pojava navijaštva, je bila navijaška subkultura povezana s politiko. Politiki so svoje politične interese izražali preko navijaških skupin na stadionih in to se še vedno dogaja. Zanimiv primer, ki je značilen za današnji čas, so italijanski navijači, ki se naslanjajo na desničarska gibanja oziroma fašizem. Politiki skušajo svoje politične ideje predstaviti javnosti preko navijaških skupin, zato glede na to navijaške skupine predstavljajo idejo nacionalne enotnosti in nacionalizma.

Seveda sta Italija in Nemčija primera, kjer se vpliv politike v športu še čuti, vendar pa se navijaška subkultura skuša popolnoma distancirati od politike.

2. 1. 3. Navijaška subkultura in nasilje

Nasilje in nasilno obnašanje je ena od pomembnih značilnosti navijaške subkulture. Prisotno je že od samega začetka nastajanja organiziranih navijaških skupin.

Govorimo lahko o:

- verbalnem nasilju,
- fizičnem nasilju,
- nasilju na simboličen način, predvsem izobešanju zastav s kljukastim križem.

Vse te oblike nasilja so del navijaškega rituala. Z nasiljem na stadionih želijo nogometni navijači le opozoriti nase.

(dostopno: http://www.infoz.ffzg.hr/afric7MetodeII/Arhiva02_03/condic.html)

Nasilje je eden od osnovnih elementov navijaškega stila obnašanja. Osnovna funkcija nasilja v navijaštvu je biti viden v javnosti in v svoji navijaški skupini. Ta motiv je sam po sebi nevtralen, v etničnem smislu pa pogosto privede do nečesa, kar lahko razumemo kot nekaj negativnega.

2. 1. 4. Navijaška subkultura in pomen nogometa

Za nogometne navijače predstavlja nogomet del njihovega vsakdanjega življenja in ustvarjanja njihove identitete. Nogometni navijači izkazujejo pripadnost klubu s svojim stilom oblačenja in z druženjem s podobno mislečimi predstavniki navijaške skupine.

Nogometni klubi in njihovi igralci priznavajo, da brez navijačev gotovo ne bi tako dobro igrali in pogostokrat se pojavlja teza, da so navijači del njihove igre - kot dvanajsti igralec na igrišču.

Na stadionu se srečujejo navijači in v tem prostoru ni pomemben njihov status, kateremu razredu pripadajo ali kakšna je njihova izobrazba, temveč je pomembna njihova pripadnost športu ter njihovo glasno navijanje in spodbujanje svoje ekipe in igralcev.

2. 2. ZNAČILNOSTI NAVIJAŠKIH SKUPIN

»Navijači so tisti del publike, ki z izgledom (glede na pripadnost klubu in navijaškimi rekviziti) ali z obnašanjem (glasno navijanje, žvižganje in skakanje) jasno izraža svojo klubsko opredeljenost.« (Marković v Lalić, 1993: 45)

Navijači so ljudje, ki so veliki nacionalni in lokalni patrioti, ljudje, ki so pripravljeni narediti vse za barve svojega kluba ali mesta, v katerem živijo. So sestavni del moštva, saj z navijanjem in spodbujanjem svojih igralcev veliko prispevajo k igri in na koncu celo k zmagi.

»Navijaške skupine so neformalne mladinske skupine, ki so organizirane in hierarhično oblikovane, v njih pa se oblikujejo poseben način obnašanja, jezik (žargon), poseben način oblačenja, simboli ter znaki, pa tudi drugi elementi, ki določajo stil življenja, ki mu pripada toliko mladih ljudi. Skozi pripadnost svoji navijaški subkulturi navijači zadovoljujejo svoje potrebe, ki jih ne morejo zadovoljiti v okviru dominantne kulture.« (Lalić, 1993: 117)

Najbolj aktivni del navijačev so tisti, ki pripadajo določeni navijaški skupini. Znotraj te navijaške skupine funkcionira svojevrstna hierarhija, ki je ustanovljena na podlagi zanimanja

za sodelovanje v skupinskih aktivnostih, vse pa mora voditi k temu, da so zadovoljene določene potrebe in interesi pripadnikov te navijaške skupine.

Prve navijaške skupine v bivši Jugoslaviji so bile Delije, Grobari, Bad Blue Boysi in Torcida, ki so nastale v začetku 80.-tih let prejšnjega stoletja. Konec 80.-tih let 20. stoletja pa so nastale še navijaške skupine Green Dragons, Tifozi in Viole, ki so se najprej imenovala Marinci. Po osamosvojitvi Slovenije leta 1991 je sledil pravi razcvet navijaških skupin. Nastale so navijaške skupine Black Gringos, Celjski Grofje, Trotters, Goriške vrtnice, Red Devils, Florjani, Red Steelers in druge.

»V navijaških skupinah je glede na družbeni status največ pripadnikov nižjega in srednjega sloja.« (Giulianotti in drugi, 1994: 43, 76)

S to hipotezo se strinjata tudi avtorja Wiel Veugelers (1987: 86) ter Željko Buzov (1988: 6), ki prav tako pravita, da večina navijačev izvira prav iz delavskega razreda. Navijači naj bi bili po njunem mnenju moški, delavci, ki jim ogromno pomeni občutek pripadnosti, ki ga čutijo na športnih prireditvah. Primer lahko vidimo na Jesenicah, kjer je prisotnost hokeja še danes zelo močna. Včasih so hokejisti in njihovi navijači delali v železarni, svoj prosti čas pa preživljali na ledu. Danes hokejisti ne delajo več v železarni, temveč se s hokejem ukvarjajo profesionalno. Navijači pa so še vedno tisti, ki služijo svoj kruh s pridnimi rokami, s svojim potom, zato se jih že od nekdaj drži vzdevek »železarji«. Na hokej tudi nikoli ne pozabijo, saj si že pred sezono zagotovijo celoletne vstopnice. Ko pridejo na tekmo spodbujati in navijati za svoj klub, je vedno prisotna tudi želja po zmagi nad nasprotnim moštvom. Že od nekdaj so znani dvoboji med jeseniškimi hokejisti in med ljubljansko Olimpijo. Za hokejiste je zmaga nad nasprotno ekipo toliko slajša, če se z njimi veselijo tudi njihovi zvesti privrženci (glej Protega, 1997: 22).

2. 2. 1. Vrste navijačev

Razlikujemo med navijači določene navijaške skupine in navadnimi navijači, ki prihajajo na tekme, da bi strastno navijali za svojo ekipo in za svoje igralce. Navijaška skupina mora ne le navijati in spodbujati svojo ekipo, temveč mora tudi preglasiti navijače nasprotnih ekip. Tukaj ima pomembno vlogo vodja navijaške skupine, ki daje spodbudo drugim članom in ustvarja

klimo in vzdušje med navijači. Včasih pa med navijaškimi skupinami pride tudi do konfliktov. Ti konflikti so pretežno verbalne narave.

Ločimo 5 tipov navijačev (Južnič, 1993: 157):

1. **Navadni navijači** – Oboževalci, ki prihajajo na tekme zgolj zato, da bi strastno in glasno navijali za svoj klub, so miroljubni in ne delajo neredov.
2. **Ultra navijači** – Strokovni termin za to vrsto navijačev je prevzet iz italijanščine in označuje pravega, fanatičnega navijača. Razlikujejo se od navadnih navijačev, ne samo po načinu mišljenja, temveč tudi po tem, da skušajo svojo navijaško skupino čimbolj zanimivo predstaviti, predvsem z uporabo različnih navijaških rekvizitov, simbolov (pesmi, razna gesla, bobni, zastave) in uporabo pirotehnike. Sem spadajo na primer navijaške skupine kot so Red Steelers, Green Dragon, Viole in druge.
3. **Navijači – huligani** – Ta termin izhaja iz angleške besede hooligan, ki označuje nasilneže, katerim je primarni cilj nasilje, vandalizem, poškodovati druge osebe ali lastnino. Nekateri izmed teh navijačev hodijo na tekme zaradi kluba in športa ter obenem povzročajo veliko neredov, spet drugi pa hodijo na tekme zgolj samo zato, da bi povzročali nered in jih sama tekma sploh ne zanima. Ravno ti navijači, huligani, lahko na stadionih s svojim nasilnim obnašanjem povzročijo veliko škode, nasilje pa se pogosto prenese tudi izven stadiona, na ulice, na avtobusne in železniške postaje ali v gostinske lokale.

Lalič (1993: 134):

4. **Navijač – politični aktivist** – Navijaška skupina je za navijača optimalen prostor izražanja njegovih političnih opredelitev, svojo politično pripadnost pa dokazuje s tem, da na tekme prinaša nacionalne zastave in druge politične pripomočke ter spodbuja petje in navijanje s političnimi vsebinami.
5. **Navijač – novinec** – Mladi adolescent, ki ga privlači vznemirjenje in napetost na stadionu, ne povzroča neredov, navijaška skupina je zanj ideal.

Notranja struktura navijačev (Van Limberg in drugi, v Košir, 1997: 11) **pa je:**

- *Vžigalno jedro* skupine je središče vsake navijaške skupine. Tvorijo jo najbolj dejavni in najbolj vztrajni posamezniki. Najpomembnejši sestavni del teh jeder je karizmatični vodja skupine, ki priskrbi navijaške rekvizite in simbole, prav tako pa daje drugim članom navijaške skupine pobudo pri navijanju. Člani so lahko pobudniki nasilnega obnašanja in so zaradi nasilnih dejanj največkrat že znani policiji.

- *Privrženci jedra skupine* štejejo več, večinoma mladih, oseb. Ta skupina posnema prvo skupino, kar pomeni, da če se prva skupina obnaša nasilno, bo do nasilnega obnašanja prišlo tudi v drugi skupini.
- *Opazovalci dogajanja* so tisti, ki v primeru, če se prvi dve skupini obnašata nasilno, pri nasilnih aktivnostih ne sodelujejo, temveč le spremljajo obnašanje prve in druge skupine in jih vzpodbujajo s ploskanjem ali vzklikanjem.

Navijači se med seboj razlikujejo tudi glede:

- interesov za spremljanje določenega športa,
- vprašanja, koga bolj ali manj zanima določen šport in klub, za katerega navijač navija,
- večje ali manjše podpore klubu in igralcem, kar pripomore k končnemu rezultatu oziroma k zmagi.

2. 2. 2. Navijaški rituali in simboli

Navijaški ritual

»Ritual je poleg žargona, stila oblačenja in glasbe eden najpomembnejših načinov oblikovanja stila v subkulturi. Navijaški ritual je del navijaških skupin, pa tudi del drugih, ki so prisotni na športnih prireditvah. Znotraj skupine se z njim izraža kolektivna pripadnost, solidarnost, pa tudi težnja, da mladi v teh skupinah pozabijo na svoje težave, predvsem na šolo in starše.« (Lalić, 1993:163)

Navijači doživljajo tekmo kot poseben ritual, saj ima zbiranje pred tekmo, navijanje in vzklikanje na njej, zmaga, pa tudi pogovori po tekmi, poseben pomen. Športni prostor pomeni navijačem mesto, kjer se lahko popolnoma sprostijo, »odklopijo« od vsakdanjih skrbi, kjer so pomembni samo njihovi igralci in sama igra.

Lalić (1993: 163) opisuje tri ravni ekspresivnega izvajanja navijaškega rituala: vizualna ekspresija, verbalna ekspresija in druge oblike ekspresije telesnega nasilja.

1. vizualna ekspresija – navijaška ikonografija

- vizualna ekspresija je pomembna za izražanje klubske in skupinske pripadnosti, razvijanje navijaškega subkulturnega stila

- oblačila, ki so v barvi kluba (rdeče klubske majice, jeans hlače)
- navijaški transparenti z napisi kluba in igralcev
- navijaške zastave (velike in atraktivne)
- ostali rekviziti: šali, kape, pirotehnika

2. verbalna ekspresija – petje in navijanje

- petje in navijanje, s katerim skušajo navijači bodriti svojo ekipo
- navijaški slogani, ki jih navijači vzklikajo na tekmi
- pozitivni učinek te ekspresije je, da je namenjena celi ekipi in igralcem
- negativni učinek je verbalno nasilje, ki pogosto vodi k telesnemu obračunavanju med navijači nasprotnih ekip

3. druge oblike ekspresije telesnega nasilja

»Navijaško nasilje lahko definiramo kot rušenje telesne in moralne integritete sodnikov in drugih oseb, poškodovanje in uničenje simbolov, predmetov ter objektov, nad katerimi se izvaja fizično ali verbalno nasilje.« (Lalić, 1993: 215)

- objekti nasilja: razni simboli, predmeti, vozila, ki jih izgredniki poškodujejo ali uničijo
- predmeti, ki jih ti navijači uporabijo: kamenje, zastave, palice, pirotehniška sredstva
- oblike nasilja: pretepi, metanje kamenja, uničevanje in poškodovanje raznih predmetov (vozil, zastav ...)

Navijaški ritual na dan tekme je (Kovačević v Protega, 1997: 52):

- Zbiranje navijačev na točno določenem mestu – Navijači se že pred odhodom na tekmo zberejo na mestu, kjer pojejo, vzklikajo in pripravljajo svoje navijaške rekvizite in simbole, ki jih bodo odnesli s seboj na tekmo.
- Odhod na tekmo – Navijači gredo skupaj na tekmo, že med potjo navijajo, vzklikajo svoja navijaška gesla, pojejo navijaške pesmi, prihaja pa tudi do izzivanj z navijači nasprotne ekipe, kar lahko privede tudi do navijaških pretepov, ki jih prepreči policija, ki te navijače spremlja na tekmo.
- Vhod v dvorano – Navijači, ki pridejo na tekmo, se združijo.
- Navijanje pred in po tekmi – Pred tekmo se s tribun slišijo predvsem žaljivke do navijačev nasprotne ekipe, pesmi in gesla, ki jih navijači glasno vpijejo, med samo

tekmo prihaja do navijanja za svoje igralce, do vpitja in žvižganja, ko sodnik ne sodi pravilno, do spodbujanja posameznih igralcev.

- Odhod s tekme – Med navijači lahko med odhodom iz dvorane pride do pretepov, ki so posledica zmage ali poraza določene ekipe.
- Proslavljanje, veselje – Navijači se ob zmagi s svojimi igralci poveselijo in proslavijo zmago.

Navijaški simboli

Navijaški simboli so sredstvo komunikacije, preko katerega navijači izražajo svojo podporo klubu in igralcem za katere navijajo. Simboli so tudi sredstva, s katerimi navijač občuti svojo pripadnost določeni navijaški skupini, saj se v tej skupini ne počuti več le kot posameznik, temveč kot član neke skupine in preko tega razvija svojo lastno podobo. Simboli so lahko zvočne narave, na primer himna, ali vizualne narave, na primer oblačila, zastave.

Med najbolj značilne navijaške simbole, rekvizite štejemo:

- oblačila, ki so v barvi kluba, šali, kape
- transparenti z napisi kluba
- zastave – velike ali majhne
- pesmi in navijaška himna
- uporaba raznih pripomočkov, kot so: bobni, raglje ...
- uporaba pirotehničnih sredstev: petarde, svetleče rakete ...
- grb kluba ali maskota.

2. 3. NAVIJAŠTVO IN NASILJE V ŠPORTU

2. 3. 1. Agresija in nasilje

»Agresija je vedenje, s katerim se namerava nekoga fizično ali telesno prizadeti, oškodovati. Nasilje pa je zgolj zunanji izraz agresivnosti in vključuje namere, prepričanja ali čustvene vzgibe nosilcev nasilja. Da pa opredelimo neko obnašanje kot agresijo, moramo v definicijo zajeti tudi »opazovalca«, ki definira to obnašanje kot agresivno.« (Nastran Ule, 2000: 283)

Podobno stališče zavzema tudi Finn, saj pravi: *»V agresivnosti ni nujno prisotno fizično poškodovanje. Fizična sila je le sestavni del nasilja.« (Finn v Giulianotti in drugi, 1994: 91)*

Pojavljajo se tri vrste agresije (Nastran Ule, 2000, 284):

- instrumentalna – Agresivno dejanje je le sredstvo za doseg kakšnega drugega cilja.
- afektivna – Izraz sovraštva med akterjem in žrtvijo agresije.
- aktivna – Nasilno dejanje je storjeno s posebnimi dejanji, katerih cilj je škodovati žrtvi (udarci, ostra kritika).
- pasivna – Akter povzroči škodo s svojo pasivnostjo.

Na nasilje vpliva več dejavnikov (Bučar-Ručman, 2004: 143):

- družina – Starši že v mladosti vplivajo na otrokov razvoj.
- vrstniki – Med vrstniki si otrok oblikuje stališča, vrednote, vpliv staršev se zmanjša.
- šola – Otroku preživi v šoli večino svojega časa, zato ima šola velik vpliv na otrokov razvoj.
- mediji – Danes je vedno več tehnologije (televizija, računalniki), ki prikazuje in spodbuja nasilje.

2. 3. 2. Nasilje na športnih prireditvah

Podatki kažejo, da je nasilje na športnih prireditvah vse bolj prisotno. V določenih športih sicer ni toliko opazno, na primer v balinanju, v gimnastiki ali podobnih športih, vse bolj pa se

pojavlja v športih, kjer se ekipe neposredno borijo za zmago, predvsem v nogometu, pa tudi v košarki ali v hokeju in tudi v smučanju. Na tem mestu se lahko spomnimo primera v tenisu, ki sicer ni nasilen šport oziroma na stadionih ne prihaja do večjih incidentov, pa vendar se je zgodilo, da je imel nekdo dostop do igrišča in je tam v hrbet pred vsemi gledalci in varnostniki zabodel teniško igralko in še danes ne vemo vzroka napadalčevega dejanja.

V različnih virih lahko preberemo, da se zaradi nasilja na športnih prireditvah dogajajo tudi incidenti, kjer prihaja celo do smrti navijačev. In čeprav navijaške skupine ne podpirajo, nekatere celo prepovedujejo, nasilje na športnih prizoriščih, do tega prihaja.

Na športnih prireditvah se pojavljata dva tipa nasilja (Košir, 1997: 5):

1. vandalizem – spontano nasilje, ki nastane kot posledica popolne čustvene sprostitve med tekmo in dogajanjem na tekmi
2. huliganizem – načrtno, zavestno in organizirano nasilje, ki ga izvajajo navijači, ki na tekmo pridejo z namenom, da se pretepajo z navijači nasprotne ekipe, uničujejo ali poškodujejo razne predmete in stvari.

Pečjak omenja pet oblik športnih neredov:

1. *Frustracijski neredi* – Do le-teh pride zaradi napačnih odločitev sodnikov ali zaradi kakšnih drugih nepravilnih odločitev v okviru tekme.
2. *Izobčenski neredi* – Te neredi povzročajo posamezniki, ki prihajajo na tekme zaradi izzivanja in povzročanja neredov, pogosto se izživljajo nad predmeti na stadionu, pa tudi izven stadiona.
3. *Protestni neredi* – Le-te predstavljajo protesti posameznikov na stadionu, največkrat zaradi političnih pritožb.
4. *Konfrontacijski neredi* – Neredi, ki nastanejo zaradi pripadnosti ljudi različnim rasam, regijam ali verskim skupinam. Ti neredi so zelo pogosti in spadajo med najbolj nasilne.
5. *Izrazni neredi* – Do teh neredov prihaja v primeru, ko ekipa, za katero navijači navijajo, izgubi ali pa dobi tekmo.

Dejavnike, ki vplivajo na nasilje na športnih prireditvah lahko delimo na primarne in sekundarne dejavnike. Med *primarne dejavnike* lahko uvrstimo probleme, ki jih imamo kot posamezniki v družbi, na primer: nezaposlenost, finančne težave, slaba vzgoja otrok, kar lahko vodi v nasilno dejanje (Košir, 1997: 6). Med *sekundarne dejavnike* pa lahko uvrstimo

nasilje, ki ga povzročajo nasilne navijaške skupine, velikokrat tudi pod vplivom alkohola ali drog (Protega v Košir, 1999: 226). Do spopadov med njimi prihaja predvsem zaradi pripadnosti različnim lokalnim skupnostim ali regijam, za primer si lahko vzamemo tudi boje med ljubljanskimi navijači Green Dragonsi in mariborskimi navijači Violami.

Nasilja naj navijaške skupine ne bi spodbujale, vsaj tako je zapisano v izjavi, ki jo mora podpisati vsak pristopni član, vendar pa je to v večji meri odvisno od vodje navijaške skupine, ki mora biti dovolj karizmatičen, da lahko prevzame nadzor nad tako skupino in nasilja ne podpira.

2. 3. 3. Navijaško nasilje v Sloveniji in tujini

Navijači so v medijih in tudi resnih znanstvenih študijah deležni malo pozornosti. Ocenjujejo, da je manj kot pet odstotkov raziskav v okviru psihologije in sociologije športa namenjenih tej temi. Če pa se o navijaštvu že poroča, se ga omenja v zvezi z nasiljem in se ga označuje kot krvav, manjvreden in celo brutalen hobi. Rečeno z drugimi besedami: navijaštvo se enači s huliganstvom.

2. 3. 3. 1. Slovenija

Leta 1985 so države članice Sveta Evrope podpisale Evropsko konvencijo o nasilju in nedostojnem vedenju gledalcev na športnih prireditvah, saj se je nasilje na športnih prireditvah zelo povečalo. Jugoslavija je to konvencijo ratificirala leta 1990, leta 1992 pa jo je ratificirala tudi Slovenija. S tem se je zavezala, da bo z ustavo in z zakoni preprečevala in zatirala nasilje na športnih prireditvah (glej Košir, 1997: 4).

V Sloveniji imamo veliko navijaških skupin, t.i. *ultra navijače*, v katere so vključeni večinoma mladi, ki si skušajo ustvariti lastno identiteto daleč od oči staršev in kompleksne družbe. Naši navijači so v primerjavi s tujimi mirne narave in zaradi njih le poredko pride do izbruhov nasilja na stadionih ali izven njih. Na tekme pa sicer ne prihajajo samo organizirane množice navijačev, temveč tudi tisti navadni navijači, ki so precej bolj miroljubni in ne povzročajo nasilja.

Slovenski navijači so zelo kultivirani. Mogoče zato, ker smo majhna država in nas je številčno zelo malo v primerjavi z drugimi, mogoče pa tudi zato, ker se znamo na stadionih športno obnašati in znamo športno prenesti poraz naše ekipe.

V Sloveniji po nasilnem obnašanju izstopajo ljubljanski navijači Green Dragons in mariborski navijači Viole. Nasilno vedenje se začne že na vlakih ali avtobusih, s katerim navijači prihajajo na tekme, nadaljuje pa se na poti na tekmo, kamor jih največkrat spremlja policija, ali pa po tekmi, ko lahko pride do medsebojnih obračunavanj in razbijanja.

2. 3. 3. 2. Navijaštvo v tujini

Navijači v tujini so pomemben del tekme oziroma celotnega spektakla. V primerjavi s Slovenijo jih je sigurno več, znani pa so predvsem po nasilju oziroma huliganstvu. Omenimo lahko angleške huligane in nemške navijače, posebno pa v današnjem času izstopajo italijanski navijači. Problem nasilja na športnih prizoriščih na zahodu rešujejo z zakonom, na osnovi katerega navijač, ki je sodeloval v izgreduh, poleg kazni, ki ga doleti, nima več kaj iskati na športnem prizorišču.

Velika Britanija (Anglija)

Angleški navijači veljajo za ene najbolj nasilnih navijačev v Evropi, kar priča veliko incidentov, ki se zgodijo predvsem na nogometnih prizoriščih. Angleški huligani so odgovorni za nekaj največjih tragedij v športu: leta 1985 je v Bradfordu umrlo 56 navijačev zaradi požara, ki so ga povzročili navijači (glej Carnibella v Bučar-Ručman, 2004: 96). Po tem dogodku so sprejeli Evropsko konvencijo o navijaškem nasilju in angleški navijači so se zelo spremenili, tako da ne prihaja več do obračunov med navijači. Angleški navijači tako niso več tako dejavni na domačih tleh, prihaja pa do nasilja v tujini, kjer so kazni za navijaško nasilje manjše. Nekatere države nimajo tako strogih zakonov in ponavadi jo huligani odnesejo le z denarno kaznijo. Huligani iz Anglije so izstopali na svetovnem prvenstvu leta 1998, evropskem prvenstvu leta 2000 in tudi na mnogih mednarodnih tekmah klubov in reprezentance (glej Brkić v Bučar-Ručman, 2004: 96).

Nemčija

Tako kot angleški navijači tudi nemški veljajo za nasilne huligane. Tudi oni se na domačih tleh obnašajo miroljubno, v tujini pa povzročajo nered, če kot primer omenimo svetovno prvenstvo v Franciji leta 1998. Bolj kot po nasilnosti lahko za nemške huligane rečemo, da njihov namen ni povzročanje nasilja na stadionih, temveč jih družijo želja po pripadnosti skupini. Prav tako so znani po svoji neonacistični usmeritvi (glej Carnibella v Bučar-Ručman, 2004: 98).

Za red na stadionih skrbi posebna enota policistov, ki so izurjeni prav za to področje. Kazni v Nemčiji so zelo stroge, saj so kršitelji kaznovani takoj in ne šele čez nekaj let, to pa deluje preventivno zlasti na druge navijače (glej Košir, 1999: 228).

Italija

Italijanski navijači veljajo za ene najbolj nasilnih navijačev v zadnjem času, navijaško nasilje pa je še v vzponu. V Italiji so se prvič pojavili ultras navijači (navijači, ki prinašajo na stadion transparente, zastave, prepevajo pesmi ...). V teh skupinah so večinoma mladi ljudje, ki so tako nižjih slojev kot izobraženi, izstopa pa velik delež žensk (glej Carnibella v Bučar-Ručman, 2004: 99).

Italijanski navijači se od angleških in nemških razlikujejo po manjšem številu izgrediv v tujini.

Tako italijanski kot nemški navijači se močno naslanjajo na desničarska gibanja oziroma na fašizem. Pri tem so najbolj aktivni navijači rimskega kluba S. S. Lazio, ki je bil v preteklosti Mussolinijev klub. To se tudi danes kaže v ideologiji in stilu navijačev.

Srbija in Črna Gora

Srbski navijači so že v jugoslovanski nogometni ligi veljali za ene najbolj nasilnih in najbolj zagrizenih navijačev. Najbolj znani so navijači beograjske Crvene Zvezde, ki se imenujejo Delije, in navijači beograjskega Partizana, ki se imenujejo Grobari. V Srbiji se nasilje ne pojavlja samo na nogometnih stadionih, temveč se je tovrstno nasilje preneslo tudi v košarkarske dvorane. Na tem mestu se lahko spomnimo mnogih spopadov med navijaškimi skupinami, kjer so skupine ena drugi uničevale stadione, inventar in druge predmete, nasilje pa nadaljevale tudi na ulicah. Eden takšnih primerov se je zgodil v Beogradu, 24. maja 2005,

ko je bilo v izgredih in pretepih poškodovanih najmanj 27 oseb, od tega nekaj navijačev in tudi 12 policistov. Navijači so poškodovali izložbe na ulici, policijska vozila in drugo javno lastnino. Policija jih je umirila šele s pomočjo solzivca in tako preprečila večjo tragedijo. Velik vpliv na šport v Srbiji ima tudi politika (glej Stefanović v Bučar-Ručman, 2004: 144).

Estonija

Najpopularnejša športa v Estoniji sta hokej in nogomet. Estonija velja v Evropi za izjemo, saj je verjetno edina država, ki ne pozna nasilja na stadionih. Ne pozna delitve na dve ali več navijaških skupin, zato posledično, za razliko od Slovenije in drugih držav Evrope, ne potrebuje niti strožjih varnostnih ukrepov.

3. SLOVENSKI HOKEJSKI NAVIJAČI

Eden od navijačev mi je na prvi finalni tekmi 01. 04. 2005, ko so jeseniški hokejisti igrali proti ljubljanski Olimpiji, dejal: *»Hokej je šport, ki združi moč, veščino in hitrost, akterja obda z zaščitno opremo in ga porine v ograjeno areno. Tam ni prostora za beg. Potrebuješ srce. In to je rdeče barve!«*

3.1. ZGODOVINA SLOVENSKEGA HOKEJA

V Sloveniji, kot tudi v tujini, bi težko našli ekipo, ki je na športnem področju pustila tako velik pečat, kot ga je jeseniški hokejski klub. 40 let vztrajanja v vrhu vrhunskega športa je dosežek, ki mu lahko zavida marsikdo. Ko pa se ozremo nazaj, vse ni šlo tako gladko, kot izgleda danes. V jeseniško zgodbo o uspehu so vtkana leta trdega dela, ogromno odrekanih vseh, ki so kadarkoli in na kakršenkoli način sodelovali pri hokejski pravljici fantov izpod Mežaklje.

O zgodovini hokeja ni veliko zapisanega. Največ nam lahko povedo ljubitelji in igralci tega priljubljenega športa, nekaj pa lahko izvemo tudi na internetni strani hokejskega kluba Acroni Jesenice.

Slovenski hokej na ledu je poln neverjetnih uspehov. Prvi hokej so trenirali na Iliriji in ker niso imeli nasprotnika, so si ga organizirali sami. Proti Kamniku so zaigrali 7. februarja 1929, po nekaterih podatkih pa leta 1932. To je bila prva uradna hokejska tekma v Sloveniji in tako se je začela naša hokejska zgodovina.

Leta 1939 je Ilirija nastopila kot državna, jugoslovanska, reprezentanca na svetovnem prvenstvu v Zurichu, kjer je zasedla predzadnje, 13., mesto. Reprezentanca Jugoslavije je osvojila 1. mesto v skupini B leta 1968, vendar pa se v elitno A skupino ni uvrstila zaradi zmanjšanja te skupine. Leta 1973 so na svetovnem prvenstvu B skupine zasedli 9. mesto, leto kasneje v Ljubljani 2. mesto, takoj za reprezentanco ZDA. Hokejska reprezentanca se je nato selila iz skupine B v C, pa spet nazaj. Tako je bilo do leta 1991, do osamosvojitve Slovenije, in tega leta so Slovenci zadnjič nastopili pod zastavo Jugoslavije.

(dostopno <http://www.hk.jesenice.com>)

Govorimo o petih obdobjih slovenskega hokeja (Teo Lipicer, HK Jesenice):

1. Obdobje pred drugo svetovno vojno

Korenine hokeja na ledu na Jesenicah segajo v obdobje pred drugo svetovno vojno. Najpogostejše ime, ki se pojavlja je *Karlo Vergles*. Prvo moštvo na Jesenicah so gornjesavski hokejski navdušenci sestavili v sezoni 1940/41, oprema, ki so jo takrat uporabljali pa je bila zelo preprosta, večinoma narejena kar v jeseniški železarni. Kljub temu da so imeli jeseniški hokejisti slabe pogoje za trening in slabšo opremo, so na prvem srečanju premagali Zagreb z minimalnim porazom 1:2, vendar jim je ta rezultat pokazal, da so na pravi poti k uspehu.

2. Obdobje po drugi svetovni vojni in prvi naslov državnih prvakov

Po koncu druge svetovne vojne so se v športnem parku Podmežakla urili jeseniški hokejisti. Drugje po Jugoslaviji je bil hokej že dovolj razvit in so imeli svojo tradicijo, jeseniški hokej pa se je šele razvijal. Leta 1948 se je v okviru športnega društva »Jože Gregorčič« ustanovila hokejsko-drsalna sekcija. Organiziranost in usmerjenost v napredek panoge je zahtevala tudi trdno vodstvo. Leto 1948 je pomembno za jeseniški hokej, ker je prva ekipa nastopila na svojem uradnem tekmovanju. Na pokalnem turnirju v Celju so v konkurenci ekip iz Maribora, Brežic in Celja zasedli presenetljivo prvo mesto. Prvo uradno tekmo so jeseniški hokejisti odigrali 29. januarja 1949, ko so dvakrat premagali ljubljansko Enotnost. Leta 1950 so na Jesenicah začeli z izgradnjo novega drsališča, katere pobudnik je bil tudi kasnejši predsednik kluba Drago Cerar. Pri tem jim je bila v veliko pomoč jeseniška železarna, ki je hokejistom pomagala že od samega začetka. Jeseniški hokejisti so dobili pravo umetno ledeno ploskev leta 1954, to pa je pomenilo velik vzpon in dajalo upanje vsem prebivalcem tega železarskega mesta. V letu 1956/57 so Jeseničani osvojili naslov slovenskih prvakov ter si s tem zagotovili sodelovanje na državnem prvenstvu v Beogradu. Čakal jih je spopad s takrat najboljšimi jugoslovanskimi hokejskimi moštvi. Premagali so Crveno zvezdo s 5:1, z ljubljansko Olimpijo so igrali neodločeno, za konec pa so kar s 6:2 ugnali še Partizan in tako osvojili prvi naslov državnih prvakov.

3. Zlata leta jeseniškega hokeja

Po osvojenem naslovu leta 1957 so železarji na ledenih ploskvah po Jugoslaviji vedno bolj prihajali v ospredje, kar priča kar petnajst zaporednih naslovov državnih prvakov med leti 1957 in 1971. Takratno ekipo so vodili številni tuji strokovnjaki, kar je pomenilo stalno

napredovanje, ne samo za jeseniške hokejiste, temveč tudi za takratno jugoslovansko reprezentanco.

4. Obdobje do osamosvojitve Slovenije

Po letu 1971 sta si naslov državnega prvaka izmenjavala Jesenice in ljubljanska Olimpija. Železarji so bili prvaki v sezonah 1973, 1977, 1978, 1981, 1982, 1985, 1987 ter še zadnjič v nekdanji Jugoslaviji leta 1988. Leta 1974 pa so jeseniškim hokejistom naslov državnih prvakov odvzeli uradniki v takratni Hokejski zvezi.

5. Jeseniški hokej po osamosvojitvi Slovenije

Po osamosvojitvi Slovenije leta 1991 je bilo tudi prvo državno prvenstvo Slovenije. Jeseničani so pod taktirko Vladimirja Krikunova odigrali odlične predstave, kar je železarjem ponovno vlilo poguma. Tako so jeseniški hokejisti osvojili naslov državnih prvakov v sezonah 1991, 1992 in 1993. Slabo kadrovanje, finančne težave ter številni odhodi hokejistov proti Ljubljani in preko meja pa so jeseniški hokej pripeljali na rob propada. Po dolgih, če rečemo sušnih letih jeseniškega hokeja, pa je bilo v letošnji sezoni v dvorani Podmežakla ponovno slišati himno zmagozlatja – »Prelepa Gorenjska!«, saj so železarji ponovno osvojili naslov državnih prvakov. Lahko samo upamo, da bo tako tudi v prihodnje.

3. 2. HOKEJSKI NAVIJAČI

Športni idoli odsevajo tipične slovenske odlike, kot sta marljivost in vztrajnost, njihov status pa je posledica impresivnih dosežkov. Vendar pa so športniki priljubljeni le, ko kaj dosežejo, ko pa ne dosegajo dobrih rezultatov, njihova priljubljenost upada.

Hala Podmežakla se je iz prizorišča športne prireditve spremenila v svetišče poistovetenja. Vzrok tega je seveda nepremagljivost hokejistov Acronija Jesenice v letošnji sezoni. Navijači prihajajo točno z določenim namenom: spodbujati in navijati za svoje, prav tako pa pridejo gledat zmage. Te za navijače pomenijo prav toliko kot za igralce, saj zmago svoje ekipe občutijo kot lasten uspeh. Andrej Bizaj, neformalni vodja jeseniških navijačev Red Steelersov pravi: »Krog petdesetih do sto navijačev je ostal zvest, kar je fenomen, saj nam klub ni dal nič drugega kot poraze.« Navijače prav gotovo zaznamuje identifikacija s klubom, ki je stabilna,

ne glede na uspehe. Vedno ostajajo zvesti, četudi se včasih ne izteče vse, kot bi vsi hoteli. Navijač nosi klub v srcu in kot trdi vodja Red Steelersov dodaja: »Vsaka zmaga Jesenic je na neki način tudi zmaga navijačev.« Torej športno navijaštvo ni samo nedeljsko prijateljevanje in zgolj krvav hobi, temveč krepi tudi nacionalni ponos (glej Zadnik v reviji Gorenjska, 2005:60).

Hokejska tekma je dolga šestdeset minut. Jeseniška je drugačna. Začne se veliko prej: s pogovori, v pričakovanju, z besedami, ki se tkejo od jutra do mraka. Tudi ponoči, ko silno zagrmí tam, kjer se jeklo trga nebesom. Ko je rezultat tekme znan, še vedno traja.

Na vsaki tekmi v množici navijačev izbruhne pravi val emocij, močna čustva, posameznik pa lahko na ta način sprostí svojo energijo, včasih celo na agresiven način. Seveda pa navijači ne podpirajo nasilja na tekmi. To priznava tudi sam vodja navijaške skupine Red Steelersov: »Nihče ne bo blatil imena cele navijaške skupine, tega ne dovolim! Če bi kdo od naših kršil temeljna določila pristopne izjave, s čimer vsaka vrsta huliganstva odpade, bi ga osebno najavil policiji.«

Navijaštvo je pogojeno z geografsko pripadnostjo, vendar pa ima velik vpliv vzgoja oziroma socializacija. Navijači si preko svojega kluba in igralcev krepijo svojo identiteto, v navijaški skupini pa poleg tega občutijo tudi pripadnost, varnost in neke vrste moč. Vedno, ko gredo navijači na tekmo, govorijo danes »mi igramo«, pa čeprav gre zgolj za simbolno tekmo. V tem pogledu so navijači edinstveni.

Popularnost samega hokeja določajo mediji. Navijači se pritožujejo, ker tekem ne morejo spremljati preko televizije, saj velikokrat sploh ni prenosa, ampak športni novinarji le poročajo o rezultatih. »Če ni medijske pokritosti, tudi zanimanja sponzorjev ni, brez slednjih pa ni športa. Na ta način umira hokej, ki je bil včasih šport številka ena pri nas,« pravi vodja Red Steelersov.

O slovenskih hokejskih navijačih lahko marsikaj preberemo tudi v športnih revijah in časopisih. V reviji Gorenjska, ki je izšla maja 2005, lahko zasledimo članek, ki govori o hokejskih navijačih in dodaja intervju z jeseniškim hokejistom Tomažem Razingarjem, ki o slovenskih navijačih, posebno pa še o Red Steelersih pravi: »Mislim, da so oni prav zagotovo zelo zvesta publika na Jesenicah, kajti kljub številnim neuspehom v zadnjih letih še vedno ostajajo. Sedaj se jim pridružujejo še mnogi drugi, vsako tekmo jih je več in res je enkratno

igrati za tako publiko. Kot športniku mi podpora s tribun res veliko pomeni. Če lahko pričakuješ, da bodo navijači na tvoji strani tudi ko si v težavah in da bodo počakali, da bodo krizni dnevi mimo, je to velik plus za vsakega športnika. Mi igramo za ljudi, igramo za navijače. Da si lepo sprejet, je nagrada. Nekaj najlepšega, kar športnik lahko doživi.«

Tomaž Razingar je hokejist, ki ga imajo radi tako navijači in gledalci kot tudi mediji. Dokazuje, da mora biti športni junak plemenit, a navaden človek, ki se vzpne z marljivostjo. To je razlog, zaradi katerega se navijači z njim zlahka poistovetijo. Za seboj ima kar dolgo in pestro športno kariero, prisoten pa ni samo na slovenskih tleh, temveč je igral tudi v tujini, v Kanadi in na Češkem. Povprašali smo ga, če se lahko slovenski navijači glede navijanja merijo s kanadskimi navijači: »Takšnih navijačev, kot so pri nas, v Kanadi zagotovo ni. Tam so navijači veliko bolj mirni, ne navijajo in večinoma sedijo. Lahko pa bi naše navijače primerjal s češkimi, kjer sem igral zadnji dve sezoni. Skozi celotno tekmo te zelo glasno spodbujajo. Sicer pa se zvestoba najboljše meri v sami gledanosti, ki je letos narasla, saj veliko več ljudi prihaja na tekme.« (glej Zadnik v reviji Gorenjska, 2005: 61)

3. 2. 1. Navijaška skupina Red Steelers

O hokejskih navijačih Red Steelers z Jesenic lahko nekaj preberemo na njihovi internetni strani, veliko pa imajo povedati kar sami. Ime navijačev Red Steelers razkriva navezanost na kraj, v prevodu to pomeni »rdeči železarji«, saj so Jesenice železarsko mesto, rdeča pa je barva razbeljenega jekla. Vendar pa to ime ne izhaja iz samega začetka navijaške skupine. V času zlatih let jeseniškega hokeja se je navijaška skupina Red Steelers imenovala Red Steelers Jesenice, ki je imela pod seboj še dve podružnici, prva je razpadla, druga, ki se imenuje Red Steelers Tržič, pa obstaja še danes.

Navijaška skupina Red Steelers je nastala 16. oktobra 2001, pobudnik za nastanek te skupine pa je bil vodja Janez, imenovani tudi Red Dick. Odločili so se za prepoznavno ime Red Steelers, čeprav je bilo kar nekaj drugih predlogov za ime skupine (Red Devils, Ultras Jesenice). Začelo se je zbiranje članov skupine, vendar ni šlo vse tako kot so si na začetku zamislili. Pridobili so sicer nekaj več kot 20 članov, od tega pa je bilo aktivnih le 10.

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev so si priskrbeli star boben, uprava Hokejskega kluba Acroni Jesenice pa jim je priskočila na pomoč pri pridobivanju rekvizitov. Dobili so drese,

sicer starejše, pa tudi šale in kasneje tudi svojo internetno stran, ki jim jo je podarilo podjetje Domenca. (dostopno <http://www.redsteelers.com>)

Danes šteje navijaška skupina Red Steelers okoli 250 navijačev, člani rdečih železarjev pa prihajajo iz različnih delov Gorenjske: Jesenic, Tržiča, Kranja ali Rateč, 10 jih prihaja celo iz Ljubljane. Čeprav velja hokej za bolj moški šport, pa navijačic ne primanjkuje. Med Red Steelersi je namreč le kakšnih deset odstotkov več moških kot žensk. Skupina je razdeljena na sekcije, imajo bolj oboževalsko orientirane navijače, pa tudi ultra izvedbo. Navijači morajo ob vstopu v navijaško skupino podpisati pristopno izjavo, v kateri morajo upoštevati pravila kluba navijačev Hokejskega društva Jesenice in v kateri so zapisane vse njihove dolžnosti in pravice (glej prilogo A, str. 49) .

Mesto Jesenice živi za hokej, prav tako kot živi Celje za rokomet in del skupine je ohranjal to zavest pri življenju vseh deset let porazov. Eden navijačev Red Steelersov pravi: »Ponosni smo na svojo rdečo barvo in seveda smo ponosni, da smo iz doline rdečega prahu. Vendar smo lahko bolj ponosni na dejstvo, da smo letos skupno stali na tribunah in nam je uspelo to, kar smo čakali dolgih deset let!«

»Šport in športni uspehi so tisti, ki vse bolj krepijo nacionalni ponos. Slovenija je že tako majhna dežela, vendar pa za velikimi državami, kar se tiče športnih uspehov, ni v zaostanku. Kdo bo povečeval naše športnike in njihove uspehe, če ne mi - Slovenci?

Še pomnite, kaj je leta 1993 na obisku dejal takratni predsednik mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch: »Ste majhna nacija, a ste veliki v športu.« (glej Zadnik v reviji Gorenjska, 2005: 65)

4. RAZISKOVALNI PROBLEM

4.1. CILJI RAZISKOVANJA

Osrednji in glavni cilj proučevanja bo seveda ta, kako je navijaška subkultura razvita v Sloveniji. Če določim bolj natančno, me bo zanimalo, kako je razvita navijaška subkultura v hokeju.

Med navijači obstajajo temeljne razlike, zaradi katerih se le-ti med seboj ločujejo. Na eni strani lahko govorimo o navijačih, ki sicer navijajo za svoj klub in pridejo na tekmo samo zaradi tega, da jo gledajo in sedijo na tribuni (glej Lalić, 1993: 134). Na drugi strani pa so tako rečeno pravi navijači, ki pripadajo določeni navijaški skupini. Ti navijači se želijo s svojo ekipo poistovetiti, predvsem tako, da nosijo klubske majice, imajo razne rekvizite in skušajo jasno izraziti svojo pripadnost določeni ekipi. Med temi navijači, ki pripadajo določeni navijaški skupini, so postavljena določena pravila, ki jih morajo upoštevati vsi člani te skupine. Eno izmed teh pravil je tudi, da nasilje na stadionih ni sprejemljivo (glej Lalić, 1993: 117). Poznamo pa še navijače, tako imenovane huligane, ki na tekme prihajajo zaradi povzročanja nasilja in nereda (glej Lalić, 1993: 215).

Med navijači je več razlogov, motivov, zaradi katerih so se pripadniki navijaških skupin odločili postati člani le-teh. Te motive sem skušala odkriti predvsem s kvalitativnimi intervjuji in opazovanjem navijačev na tekmi. Navijaštvo mora zadovoljiti individualne potrebe. Motivi, ki jih navijači vidijo v teh skupinah pa so lahko različni od integracije, pripadnosti določeni navijaški skupini, interakcije oziroma potrebe po druženju, krepitve pozitivne samopodobe, pa tudi vznemirjenja, pobega od vsakdanjih skrbi, estetike ali pa celo športnih stav oziroma zaslužka.

Opazovala sem navijaško skupino Red Steelers in skušala odkriti njihove razloge, motive in interese, ki vodijo v to, da nekdo postane navijač. S tem, ko sem postala del te navijaške skupine, mi je pomagalo pri tem, da sem tudi sama ugotovila strast in navdušenje teh ljudi. Ni mogoče opisati občutkov, ki si jih delijo navijači, ne samo na tekmi, temveč tudi pred tekmo. Že med pohodom na tekmo navijači vzklikajo razna gesla, nosijo klubske majice, zastave,

razne transparente, kažejo navdušenje, popivajo in se veselijo. Na tekmi pa se vse to stopnjuje. Po tekmi si vsi delijo občutke in mnenja o sami tekmi, o igralcih in tudi o drugih stvareh, ki so se dogajale na tekmi.

4. 2. RAZISKOVALNA METODOLOGIJA

4. 2. 1. Metode raziskovanja

Ker gre za študijo primera, sem se osredotočila le na posamezno skupino, in sicer sem proučevala primer hokejske navijaške skupine Red Steelers, ki sem jo poskušala natančno sistematično analizirati oziroma predstaviti. Uporabila sem kvalitativno metodo raziskovanja, in sicer delno strukturiran globinski intervju, v katerem sem navijačem zastavljala ista vprašanja, ker me je zanimala ista tema, njihovi odgovori pa so bili različni pri vsakem posamezniku posebej. Prav tako pri teh intervjujih ni bilo zahteve po standardizaciji, saj je bil namen le-teh analitična indukcija spoznanj.

Poleg delno strukturiranega intervjuja sem uporabila še eno kvalitativno metodo - metodo opazovanja. Kot članica navijaške skupine Red Steelers sem hodila na hokejske tekme, opazovala sem njihovo obnašanje in imela vpogled v njihovo celotno navijaško delovanje. Uporabila sem metodo odkritega opazovanja, saj so navijači vedeli, da so del moje diplomske naloge. Zaradi tega sem na začetku čutila malo nervoze z njihove strani, vendar je ta kasneje izginila.

4. 2. 2. Izbor enot analize

Vzorec v moji diplomski nalogi so hokejski navijači navijaške skupine Red Steelers. Gre za študijo primera, saj sem proučevala samo posamezno navijaško skupino, znotraj katere sem opravila 10 intervjujev. Gre za neslučajni vzorec, saj sem anketirance izbrala naključno izmed 250 navijačev. Pomembno je bilo le, da so bili navijači odrasle osebe, stare nad 18 let.

4. 2. 3. Zbiranje, zapisovanje, urejanje in analiza kvalitativnih podatkov

Pri kvalitativni raziskavi je zelo pomembno, kako zbiramo, urejamo in analiziramo zbrane podatke. Na voljo sem imela zelo veliko materiala, ki sem ga zbrala s pomočjo kvalitativnih metod, zato je bilo zelo pomembno uporabiti deskriptivno analizo, kar pomeni urediti ves zbrani material in ga prebrati od začetka do konca. Najbolj pomembne teme sem določila glede na zbrani material. Le-tega sem potem ponovno pregledala in prebrala ter izjavam, ki sodijo v isti tematski sklop, določila pojme. Končni izdelek je bila interpretacija besedil, ki je vključevala najbolj zanimive izjave ter povzetke intervjujev.

Intervjuvala sem 10 navijačev iz navijaške skupine Red Steelers in jim zastavila ista vprašanja. Njihovi odgovori so bili različni. Intervjuji so potekali na različnih krajih in v različnem okolju. Nekatere sem intervjuvala na njihovem domu, nekatere pri meni doma, druge pa kar v hokejski dvorani Podmežakla. Podatke sem pridobivala različno, tako da sem delala zapiske, uporabila pa sem tudi diktafon. Intervjuji so bili končani v treh tednih, kolikor je trajalo moje terensko pridobivanje podatkov.

Poleg intervjujev sem uporabila tudi metodo opazovanja, in sicer sem opazovala hokejske navijače pred, med in po tekmi. Predvsem me je zanimalo, kako se navijači obnašajo na hokejski tekmi, njihove verbalne in neverbalne reakcije, vzkliki ob zadetkih, negodovanja ob napačnih sodniških odločitvah. Vse to sem lahko opazovala na hokejskih tekmah v dvorani Podmežakla, ki sta bili 26. 02. 2005 in 01. 04. 2005, med ekipama Acroni Jesenice in Zavarovalnica Maribor Olimpija. Čeprav hokejska tekma traja šestdeset minut, se je za navijače začela prej in končala kasneje. Podatke in reakcije navijačev na tekmi sem si zapisovala ali posnela na diktafon. Zapiske sem delala sproti, v celoti pa sem zapis tekme naredila takoj, ko sem prišla domov, da ne bi pozabila pomembnih izjav in reakcij navijačev.

4. 2. 4. Vsebinski načrt analize

OPAZOVANJE NAVIJAČEV NA HOKEJSKI TEKMI

Na hokejski tekmi sem opazovala navijače Red Steelers in tudi druge hokejske navijače. Iz njihovih reakcij in dejanj sem poskušala ugotoviti, kaj zanje pomeni biti navijač, kako se počutijo kot del te skupine ter kaj jih žene k temu, da so navijači.

Iz opazovanja navijačev na tekmi, intervjujev z njimi ter njihovih pogovorov sem poskušala razbrati njihove glavne motive in razloge, zakaj so postali navijači.

NAČRT INTERVJUJA

1. - osebnostne lastnosti navijačev – spol, starost, kraj bivanja ter izobrazba

V prvem delu intervjujev me je zanimalo, koliko so navijači stari, njihov spol ter iz katerega okolja prihajajo, pa tudi katero šolo imajo dokončano oziroma kaj so po izobrazbi, saj sem v literaturi zasledila, da navijači izhajajo iz delavskega in srednjega razreda. Skušala sem ugotoviti ali to drži ali ne. Zanimala me je tudi njihova osebnost.

Vprašanja:

1. Spol
2. Starost
3. Tip krajevnosti: - mestna
 - vaška
 - primestna
4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola
 - dokončana osnovna šola
 - dokončana dveletna ali triletna srednja šola
 - dokončana štiriletna srednja šola
 - dokončana dveletna ali triletna višja šola
 - dokončana štiriletna visoka šola
 - doktorat ali magisterij
5. Kako bi opisal svojo osebnost?

2. – kaj je vplivalo na to, da so se navijači vključili v navijaške skupine

V drugem delu intervjujev pa sem skušala izvedeti:

- osebne motive za navijaštvo,
- vpliv staršev in vpliv okolja na odločitev postati navijač hokeja,
- nasilje v športu: da ali ne.

Vprašanja:

6. Zakaj ste postali navijač?
7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?
8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?
9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?
10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?
11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto hodite na tekme v tujino?
12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?
13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?
14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?
15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?
16. Kot član navijaške skupine Red Steelers imate verjetno navijaške rekvizite in simbole?
17. Imate svojo navijaško himno?
18. Kako gledate na nasilje med navijači?
19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?
20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

4. 3. ANALIZA EMPIRIČNIH PODATKOV

Terensko pridobivanje podatkov je trajalo tri tedne, nato sem z raziskavo končala. Podatke sem pridobila s pomočjo metode opazovanja z udeležbo, in sicer odkritega opazovanja, ter z intervjuji, ki sem jih naredila z desetimi naključno izbranimi navijači. V diplomski nalogi me je zanimala etnografija navijačev, njihov videz, njihovo obnašanje, njihovi rekviziti in navijaški simboli ter njihovo razmišljanje. Vse to sem videla in tudi sama spoznala na lastni koži, ko sem se z njimi udeležila hokejskih tekem. Glavni namen diplomske naloge je bilo spoznati glavne motive in razloge za navijaštvo, kar se mi je odkrilo iz pogovorov z njimi.

4. 3. 1. Rezultati opazovanja navijačev na tekmi

Kot član navijaške skupine Red Steelers sem bila 26. februarja 2005 z njimi na hokejski tekmi v dvorani Podmežakla.

Primer tekme:

Jesenice, 26. februar 2005 – državno prvenstvo, skupina A

Acroni Jesenice : Zavarovalnica Maribor Olimpija **4 : 1** (2:0, 2:0, 0:1)

Jesenice – Dvorana Podmežakla. 2000 gledalcev. Sodniki: Trilar (Kranj), Poženel (Jesenice) in Lešnjak (Ljubljana).

Strelci – 1:0 Goličič (Žagar, Rožič, 6.), 2:0 David Rodman (Vukčević, Rožič, 16.), 3:0 Terlikar (Hafner, 25.), 4:0 Goličič (30.), 4:1 Por (Petač, Mušič, 53.).

Kazenske minute: Acroni Jesenice 8, Zav. MB Olimpija 10.

Dogajanje pred tekmo:

Navijači Red Steelers smo se začeli zbirati že dobro uro pred tekmo, in sicer je bilo zbirno mesto pred športno dvorano Podmežakla. Ker je bilo lepo, a mrzlo vreme, nas je večina prišla kar peš, nekateri so prišli z avtom.

Pred tekmo se ni dogajalo nič posebnega. Navijači so sedeli, se pogovarjali, smejali ali popivali. Pred dvorano je bilo poleg nas opaziti tudi policiste in redarje, ki so skrbeli za red.

Navijači so bili oblečeni v kavbojke in rdeče klubske majice z napisom Acroni Jesenice in Red Steelers. Vsi so prinesli s seboj kakšen navijaški pripomoček, simbol, s katerim bodo spodbujali svoje fante. Med simboli je bilo opaziti zastave rdeče barve z napisom Red Steelers, transparente, zastave, na katerih je prečrtana žaba, pa tudi star boben. Opaziti je bilo tudi kar nekaj navijačev, ki so zaradi pripadnosti rdečim železarjem pobarvali svoje lase z rdečim sprejem.

Dogajanje med tekmo:

Na vhodu v dvorano so nas, predvsem zaradi varnosti, rutinsko pregledali redarji. Seveda niso našli nič prepovedanega.

V dvorani se je zbralo veliko število jeseniških gledalcev, okoli 20 jih je prišlo iz Ljubljane. Jeseniških navijačev je bilo okoli 2000, od tega je bilo »pravih navijačev« okoli 200. Navijači so imeli s seboj simbole kluba, zastave, transparente ter boben.

V dvorani se je skozi celotno tekmo slišalo žvižganje in vzklikanje gesel: »Ubi, ubi Žabara!«, »Ljubljanske pičke!«, »Jesenice, Jesenice!«, »Dajmo naši, dajmo gol!«, »Mi smo šampion!«. Poleg vzklikanja in petja se je slišalo ploskanje, skakanje in udarjanje po bobnu, s katerim navijač spodbuja ostale navijače k boljšemu navijanju.

V uvodnih petih minutah je tekma potekala bolj ali manj v nevtralni tretjini. Domači so imeli plošček več na svojih palicah, a se niso odločili za takojšnjo ofenzivo. Tudi ob prvi številčni prednosti, ko je bil na Olimpijini strani izključen Murič, domači niso bili posebej nevarni, edini je poskusil le Razingar, a je Satosaari njegov strel zadržal. To je vzpodbudilo jeseniške navijače k še bolj burnemu navijanju in vzklikanju. Le tri sekunde po prestani kazni ljubljanskega igralca, se je Goličič odločil za strel z modre linije in plošček je pristal v голу. Navijači so dobesedno ponoreli, skakali, vpili, ploskali in ozmerjali ljubljanske navijače (»Pušte kurac naš!«). V 11. minuti je z ledu odšel Šivic, ki je ob naletu Razingarja obležal na ledu in so ga soigralci odnesli z ledu. Ponovno pa je med jeseniškimi navijači završalo v 16. minuti, ko so Jeseničani po dolgi kombinaciji ob igralcu več prek Davida Rodmana uspeli še drugič zatresti mrežo Ljubljančanov. Med odmorom se na tribunah ni dogajalo nič posebnega. V drugem delu so prvi poskusili Ljubljančani, vendar brez uspeha. Navijači so začeli bolj glasno spodbujati igralce in v 25. minuti so ponovno po akciji Hafnerja in Terlikarja, ki je dosegel gol, navdušeno skakali, ploskali in celo plesali. Nato je ljubljanski trener zamenjal finskega vratarja z mladim Hočevarjem, ki je takoj ob vstopu v igro ubranil kar nekaj nevarnih strellov domačih, v 30. minuti pa je po odličnem prodoru Goličiča klonil. Navijači so spet vstali na noge in pozdravljali Goličiča. V tretjem delu tekme so jeseniški igralci malo popustili, kar se jim je povrnilo tako, da so gostje v 53. minuti po strelu Pora zadeli jeseniško mrežo. Po tem zadetku je koncentracija na jeseniški strani padla, jeseniški navijači pa se niso dali kar tako. Z vzkliki in petjem so skušali pomagati svojim igralcem, da odigrajo tekmo kar se da dobro do konca.

Dogajanje po tekmi:

Po koncu tekme so se navijači z mešanimi občutki razšli po Jesenicah, nekateri so šli domov, nekateri pa so šli še na eno pijačo, da malo poklepetamo in pokomentiramo dogajanje na tekmi. Za navijače se je dan zaključil pozno, tokrat z zmago ekipe in s spomini na tekmo.

»Hokejska tekma na Jesenicah za navijače ne traja le 3-krat po dvajset minut, pač pa se začne vsaj eno uro prej in zaključi eno uro po koncu rednega dela tekme. To seveda velja le za navijače moštva – gostitelja, kajti za tiste privržence, ki gostujejo, tekma traja precej dlje.« (Marčetič v Protega, 1997: 49).

S to tezo se strinjam tudi sama, saj sem bila temu kot udeleženka hokejske tekme na Jesenicah tudi priča.

Hokejski navijači so se začeli zbirati pred hokejsko dvorano Podmežakla mnogo prej kot se je začela tekma. Med njimi se je občutilo vznemirjenje in čutila se je napetost, kaj bo na tekmi. Navijači so se pogovarjali, se smejali, vzklikali navijaška gesla, peli in tudi navijali. Ob vstopu v dvorano so nekatere pregledali redarji, nato pa so se navijači sprehodili do tribune, s katere bodo spodbujali svoje ljubljence. Pred samo tekmo je bilo slišati kar nekaj navijaških vzklikov: »Ubi, ubi žabara!«, »Ljubljanske pičke!«, ki so bili namenjeni predvsem navijačem nasprotne ekipe. S prihodom igralcev na ledeno ploskev so navijači ob najavi imen njihovih igralcev glasno ploskali, vzklikali, navijali in jih spodbujali. Med samo tekmo so kričali, vpili, navijali: »Jesenice, Jesenice!«, »Dajmo naši!«, ob nepravilnih sodniških odločitvah pa so se slišale tudi psovke in žalitve, ki so »letele« na slabo sojenje sodnikov. Po koncu tekme so jeseniški navijači slavili zmago, kar se je nadaljevalo tudi na jeseniških ulicah.

Vse to, kar je bilo zapisano v tem odstavku nam potrjuje, da je rezultat opazovanja enak kot teorija, saj ravno Kovačič (v Protega, 1997: 52) govori o navijaškem ritualu, ki se dogaja na dan tekme in ravno on nam lahko potrdi, da se navijaški pohod ne začne na sami tekmi, temveč se začne že z zbiranjem pred tekmo in konča z veseljem in slavo navijačev.

Prav tako lahko potrdimo, kar je v literaturi zapisal Lalić (1993: 163), ki pravi, da navijači s svojim obnašanjem, navijanjem in videzom (z obleko) izražajo svojo klubsko in skupinsko pripadnost, k temu pa veliko pripomorejo navijaški rekviziti in simboli, ki jih navijači prinesejo s seboj, pa tudi navijaški slogani in pesmi, s katerimi navijači poživijo dogajanje na sami tekmi.

4. 3. 2. Osebnostne lastnosti

Hokej vsaj za večino od nas velja za moški šport. Vendar pa še zdaleč ni tako. Čeprav so v hokejski dvorani prevladovali moški, pa je bilo opaziti kar nekaj deklet navijačic, ki so glasno spodbujale svojo ekipo ter njihove igralce in med opazovanjem teh deklet ni bilo čutiti, da bi kakorkoli zaostajale za moškimi.

Navijači so v povprečju stari od 20 do 35 let, iz pogovorov z njimi pa sem ugotovila, da imajo v večini končano dve oziroma triletno srednjo šolo, nekateri med njimi celo štiriletno srednjo šolo. To pomeni, da navijači, kot pravijo Richard Giulianotti (1994: 43, 76), Wiel Veugelers (1987: 86) in Željko Buzov (1988: 6), prihajajo predvsem iz delavskega razreda oziroma so iz nižjega ali srednjega sloja.

Veugelers (1987: 86) in Buzov (1988: 6) prav tako pravita, da je za navijače pomembno, da njihova ekipa zmaga, saj so navijači zmago svoje ekipe občutili kot svoj lasten uspeh. To nam priča tudi izjava enega od udeležencev raziskave, ki pravi: *»Mislím, da vsakemu izmed nas zmaga ekipe, za katero navijaš veliko pomeni. To občutiš kot svoj lasten uspeh. Seveda pa so v športu vzponi in padci in to ne moreš spremeniti. Zato je treba ekipo spodbujati tudi takrat, ko dosega slabše rezultate.«*

Navijači prihajajo iz različnih koncev Gorenjske: iz Rateč, Mojstrane, Žirovnice, Tržiča, Jesenic, Hrušice, Kranja, celo iz Ljubljane, Kočevja, Kamnika in Maribora. To se pravi, da jih je največ iz mestnih in primestnih skupnosti.

Navijači so po značaju večinoma veseli, družabni, energični ljudje, ki jim šport v njihovem življenju pomeni zelo veliko.

4. 3. 3. Osebni motivi za ukvarjanje z navijaštvom

Osebni motivi in razlogi za navijaštvo

Navijači se v navijaške skupine povezujejo zaradi različnih motivov in razlogov. Iz pogovorov z njimi in med samim opazovanjem navijačev na hokejski tekmi sem ugotovila

najpomembnejše motive, zaradi katerih se navijači udeležujejo hokejskih tekem in zaradi katerih pripadajo navijaški skupini.

»Navijači skozi pripadnost svoji navijaški subkulturi zadovoljujejo sklop potreb in interesov, ki jih ne morejo zadovoljiti v okviru dominantne kulture.« (Lalić, 1993: 14)

Moji izsledki se skladajo z ugotovitvijo Južniča (1993: 256), ki pravi, da se posamezniki vključujejo v skupine zaradi različnih motivov in razlogov. Nekateri se zaradi druženja, drugi zaradi pripadnosti, spet tretji pa si v skupini vzpostavljajo lastno podobo in se hkrati »izgubljajo« v skupinski simboliki ter se tako odpovedujejo svoji zasebni, »individualni« identiteti. Posameznik v skupini ni sam, ni »prosto lebdeč« in je vselej člen v zapleteni družbeni organizaciji, v mreži raznovrstnih družbenih odnosov, v sistemu raznovrstnih ustanov. Zato lahko na podlagi odgovorov udeležencev raziskave in tudi na podlagi zapiskov iz literature, kjer se sklicujem predvsem na Lalića in Južniča, izpostavimo nekaj najpomembnejših motivov in razlogov, zaradi katerih se posameznik, v našem primeru navijač, vključi v skupino.

Najpomembnejši motivi med navijači so:

- druženje, interakcija
- pripadnost skupini
- pobeg od vsakdanjega življenja
- zapolnitev prostega časa
- identifikacija s skupino
- varnost in moč
- sproščanje energije
- občutek, ki nastane ob zmagi ekipe
- vzdušje v dvorani
- prijateljstvo ter spoznavanje novih ljudi

Nekatere izjave udeležencev raziskave, iz katerih so najbolj razvidni motivi in razlogi za navijaštvo:

»Glavni motivi za navijaštvo so pripadnost skupini, druženje, varnost, ki ti jo daje skupina.«

»V dvorani si lahko kar hočeš biti, lahko se sprostiš in pozabiš na probleme.«

»Imam dosti prostega časa, ki sem ga skušal zapolniti, navijač sem zaradi druženja in umika od vsakdanjih problemov, ki jih imam v službi.«

»Navijač hokeja sem že najmanj deset let. Hokej kot šport me veseli že od malih nog in vedno sem ga rad gledal. Zaradi mojega veselja do hokeja sem postal navijač. Glavni motivi za navijaštvo pa so: prvič- nisi doma, drugič - v dvorani se veliko dogaja, veliko je ljudi in prijetno vzdušje, tretjič - zabavaš se z ljudmi, ki so vedno dobre volje.«

»Posameznik se vključi v neko skupino zaradi občutka pripadnosti, zagotovil varnosti in vključenosti. V primeru navijaštva ali navijanja na športnih prireditvah gre predvsem za človekovo potrebo po družljivosti. Navijači so med seboj čustveno povezani v svoji privrženosti ali identifikaciji s kakšnim klubom oziroma moštvom.« (Južnič, 1993: 141)

Vpliv staršev, prijateljev in vpliv okolja na navijaštvo

Navijaštvo je pogojeno z geografsko pripadnostjo, saj je od 250 hokejskih navijačev le deset Ljubljčanov. Vendar pa navijač ne postaneš zgolj zato, ker si rojen na določenem geografskem območju. Velik vpliv ima vzgoja. V literaturi se izpostavlja odločilna vloga očeta. Naključni hokejski navijač je na tekmi dejal: *»Hokej na Gorenjskem je neke vrste dedna bolezen. Kdorkoli je tu rojen, ima doma drsalke.«* Predvsem Jesenice naj bi bile mala kopija Kanade, kjer je prava sramota, če imaš sina, pa ga ne daš v hokejsko šolo. Navijaštvo je torej dete socializacije in starš samopodobe (glej Zadnik v reviji Gorenjska, 2005: 63).

Andrej Bizaj pravi: *»Jaz sem za ta klub dobesedno od rojstva. Rasel sem z zavestjo: Jesenice = dobro. Ko to zavest ponotranjiš, postane del tebe in te povsod spremlja.«*

Eden od udeležencev je dejal: *»Mene je za hokej navdušil moj prijatelj, ki ne zamudi niti ene same tekme. Povabil me je naj si jo pridem ogledat in takrat sem tudi postal navijač. Tu spoznaš res veliko prijateljev, ki se med tekmo združijo v eno. Zato mislim, da je razlogov in motivov za navijaštvo veliko.«* Iz te izjave je razvidno, da imajo velik vpliv tudi prijatelji.

Navijačica Tina pravi: *»Hokej spremljam že od srednje šole, navdušil pa me je moj sošolec, ki igra hokej in sem ga zato velikokrat spodbujala na tekmah.«*

»Navijači so med seboj čustveno povezani v svoji privrženosti ali identifikaciji s kakšnim klubom oziroma moštvom. To je lahko zelo trdna in pomembna identifikacija, ki presega ljubiteljstvo do igre ali moštva in se kaže na ravni privrženosti mestu, iz katerega je moštvo. Navijači se opredeljujejo lokalno ali nacionalno, kar je posebej značilno za nestrpnost, ki jo kažejo za določene politične opredelitve. Pri tem mislimo še posebej na navijaštvo, ki ima izrazito nacionalno obeležje.« (Južnič, 1993: 141)

Nasilje v športu: da ali ne

»Za nekatere navijače je nasilje ključni element navijanja. Navijaško nasilje lahko definiramo kot rušenje telesne in moralne integritete sodnikov in drugih oseb, poškodovanje in uničenje simbolov, predmetov in objektov, nad katerimi se izvaja fizično in verbalno nasilje.« (Lalić, 1993: 215)

Nasilje v športu je pojav, ki je star toliko, kot so stara športna tekmovanja. Seveda pa nasilno obnašanje udeležencev športnih tekmovanj ni značilno za vse športne discipline, saj je najbolj izrazito prisotno na nogometnih tekmah, v rokometu ali na hokeju.

V množici se razvijejo močna čustva, ki včasih vodijo v hiter izbruh agresije. Vendar pa niso samo čustva tista, ki vodijo do nasilja v športu, včasih so bolj pomembne provokacije, izzivanja, ki privedejo do nasilnega obnašanja med navijači nasprotnih ekip.

A zvesti navijači trdijo, da tisti, ki prihajajo na tekme zgolj zdraviti svoje komplekse ter sproščati agresijo, zlorablajo športne prireditve. Takim je vseeno za zmage in jih za navijače ne štejejo. Vsaj med tiste prave ne. (glej Zadnik v reviji Gorenjska, 2005: 63)

Vodja Red Steelersov pravi: *»Nihče ne bo blatil imena cele skupine, tega ne dovolim! Če bi kdo od naših kršil temeljna določila pristopne izjave, s čimer vsaka vrsta huliganstva odpade, bi ga osebno najavil policiji.«*

Tudi udeleženci v moji raziskavi nasilja v športu ne podpirajo in bi se v primeru navijaških spopadov na tekmi le-tem raje izognili.

»Mislim, da je nešportno od navijačev, ko v primeru poraza njihove ekipe za to krivijo nas, navijače nasprotne ekipe. In v takih primerih pride do nasilja, do obračunavanja med

navijači, ki ga jaz ne podpiram. Mnogi navijači samo izzivajo in iščejo težave, zato se je takim najbolje izogniti.»

»Ponavadi med navijači nasprotnih ekip pride le do ostrih besed in pri tem se tudi konča. Seveda pa do tega prihaja skoraj na vsaki tekmi, ko nekaterim v dvorani popustijo živci. V primeru navijaškega spopada bi branil svoje navijače, vendar ne z nasiljem.»

»Nasilja in nasilnih navijačev ne maram. Med našimi navijači in ljubljanskimi Green Dragonsi je že velikokrat prišlo do ostrih in trdih besed. Vendar pa je treba nasilje preprečiti.»

Navijači, ki pripadajo določeni navijaški skupini ne spodbujajo nasilja in huliganstva na tekmah, vendar pa so velikokrat prav zaradi posameznikov, ki povzročajo nasilje na tekmi, sami vpleteni v te navijaške spopade.

4. 3. 3. Sklep in ključne ugotovitve analize

Čeprav ljudje ob besedi hokej pomislimo na trd, krvav in predvsem moški šport, pa navijačic hokeja ne primanjkuje. Ženske ne zaostajajo za moškimi. Na tekmi ni opaziti razlike med navijanjem moškega in ženske, saj so ženske enako glasne kot moški. Starost navijačev je v povprečju med 20 in 35 let, večina navijačev pa prihaja z Jesenic, Kranjske gore, Tržiča in Kranja, iz mestnega okolja.

Po izobrazbi lahko rečemo, da so navijači večinoma ljudje, ki imajo srednjo ali pa nižjo izobrazbo, zato lahko potrdim hipotezo Giulianottija, ki pravi: *»V navijaških skupinah je glede na družbeni status največ pripadnikov nižjega in srednjega sloja.»* (Giulianotti in drugi, 1994: 43, 76). S to hipotezo pa sta se strinjala tudi avtorja Wiel Veugelers (1987: 86) in Željko Buzov (1988: 6), ki prav tako pravita, da večina navijačev izvira prav iz delavskega razreda.

V literaturi je zapisano, da se navijači identificirajo z ekipo, se z njo in njenimi igralci poistovetijo ter z njimi živijo in dihaajo. Navijač jeseniškega kluba Acroni Jesenice mi je na tekmi dejal: *»Navijače prav gotovo zaznamuje identifikacija s klubom, vedno ostajajo zvesti,*

četudi se včasih ne izteče vse, kot bi vsi hoteli. Navijač nosi klub v srcu. Na vsaki tekmi se v dvorani začuti neka nepopisna in nerazložljiva energija, ki jo moraš začutiti, če si prisoten.«

Prav tako pa v literaturi, predvsem pri Laliću in Južniču, lahko zasledimo to, da si navijači preko svojega kluba in igralcev krepijo svojo identiteto, v navijaški skupini pa se poleg prej omenjenega občuti tudi pripadnost skupini, varnost in neko moč.

Zato lahko na podlagi tega trdimo, da se rezultat terenskega dela ujema s teoretičnimi trditvami.

5. ZAKLJUČEK

Če sledimo raziskavam slovenskega javnega mnenja, opazimo, da v njih posebej izstopa športno področje. Slovenski športniki so po priljubljenosti na vrhu lestvice in so celo prehiteli gospodarstvenike in kulturnike.

Šport združuje množice ljudi, ki pripadajo različnim narodom, rasam, regijam, združuje ljudi različnih starosti in različnega življenjskega standarda. Preko športnikov si posamezniki krepijo samopodobo, zmago svojega ljubljenege moštva pa ti posamezniki občutijo kot svoj lasten uspeh. Navijače zaznamuje identifikacija s klubom, pripadnost neki določeni navijaški skupini pa jim daje občutek varnosti in moči.

Športni navdušenci zahtevamo od športnikov vedno boljše rezultate, hitrejše čase, neverjetne preobrate, dosežke onkraj človeških meja. Ne uživamo več v sami lepoti športnega dogajanja, v bojih med tekmovalci, ampak si želimo blišča in spektakularnosti obenem.

Na eni strani imamo navijače, ki prihajajo na tekme zgolj z namenom, da navijajo za svoje moštvo in igralce, vedno bolj pa v ospredje vstopajo navijači, ki pripadajo določeni organizirani navijaški skupini. Ti navijači na tekme prihajajo v skupini, s seboj imajo navijaške simbole in rekvizite, ki pripadajo njihovem klubu, imajo pa sestavljen tudi določen navijaški program. Ena od navijaških skupin je tudi skupina Red Steelers, ki smo jo podrobno omenili v poglavju, ki govori o slovenskih hokejskih navijačih. Če samo povzamemo, so v to skupino vključeni navijači jeseniškega hokeja, ki izhajajo predvsem iz delavskega in srednjega sloja, večina med njimi pa je stara med 20 in 35 let. Zanje je pomembno predvsem to, da so zvesti svojemu klubu, saj jim hokej pomeni veliko in ima velik pomen v njihovem življenju. To se je pokazalo predvsem v prejšnjih sezonah, ko jeseniški hokejisti niso bili zelo uspešni, pa vendar so imeli svoje privrženke. Seveda pa se jim je zvestoba obrestovala v letošnji sezoni, ko so jeseniški hokejisti, seveda s pomočjo navijačev, dosegli naslov državnih prvakov, ki so ga čakali dolgih deset let.

Večina ljudi prihaja na tekme zaradi priljubljenosti športa, zaradi vznemirjenja, ki ga občutijo pri tem, zaradi dolgčasa, zaradi prijateljev. Tista manjšina, ki jo imenujemo navijači, pa prihaja na tekme zaradi prej naštetih splošnih razlogov, predvsem pa zaradi osebnih motivov.

Z raznimi rekviziti in simboli pridejo spodbujati in navijati za svojo ekipo in igralce, pridejo zaradi svojih prijateljev v skupini, zaradi sebe, saj s tem, ko čutijo zmago ekipe, čutijo svoj lasten uspeh, krepitev svoje lastne samopodobe. Tudi kasneje, ko velika večina ljudi odide domov in pozabi na tekmo, se navijači še naprej veselijo, obujajo dogodke s tekme, komentirajo dogajanje ter s ponosom zaključijo svoj dan.

Poleg navijanja, spodbujanja in petja navijačev pa v športu lahko omenimo tudi nasilje, ki ga navijači povzročajo. V nekaterih športih je nasilje sicer bolj prisotno, v drugih manj. V Sloveniji ne prihaja do tako množičnih navijaških izgrediv kot drugod po svetu, kar lahko pomeni, da so naši navijači bolj kultivirani kot drugi navijači, lahko pa pomeni tudi to, da je redarska služba in policija v naši državi dobro poskrbela za varnost in red na naših stadionih in okoli njih.

6. LITERATURA

a) KNJIGE IN ČLANKI

- Armstrong, Gary (2000): Football hooligans: knowing the score. Oxford. New York.
- Bučar, Ručman Aleš (2004): Nasilje in mladi. Klub mladinski, kulturni center. Novo mesto.
- Bureš, Radim (2004): Preprečevanje nasilja v športu. Ljubljana: Mednarodna športna zveza Alpe Adria.
- Boyle, Raimond in Haynes, Richard (2000): Power play. Sport, the media and popular culture. Peason Education, Essex, Harlow.
- Buzov, Željko (1989): Navijačko pleme: prvo YU istraživanje. RZ RK SSOH. Zagreb.
- Coakley, Jay (2002): Handbook of sports studies. London. Thousand Oaks. New Delhi. Sage.
- Comeron, Manuel (2004): Preprečevanje nasilja v športu: odzivi na nasilje v vsakdanjem življenju v demokratični družbi. Ljubljana: Mednarodna športna zveza Alpe Adria.
- Council of Europe (1985): European convention of spectator violence and misbehavior at sport event and in particular at football matches. Strasbourg.
- Debeljak, Aleš (2002). Šport v popularni kulturi in vsakdanjem življenju. Cooltura, str.: 265-281. Ljubljana: Študentska založba.
- Dunning, Eric (1999): Sport matters. Sociological studies of sports, violence and civilization. Rutledge. New York.
- Ekipa (2004): Hokejisti bodo zavihali rokave. Ekipa 30. 07. 2004, str.: 19. Ekipa: Ljubljana.
- Ekipa (2004): Železarji ostajajo nepremagljivi. Ekipa 27. 10. 2004, str.: 22. Ekipa: Ljubljana.
- Ekipa (2004): Polna Podmežakla gorela od navdušenja. Ekipa 24. 11. 2004, str.: 10. Ekipa: Ljubljana.
- Ekipa (2005): Lovorika končno na Jesenicah. Ekipa 03. 02. 2005, str.: 10. Ekipa: Ljubljana.
- Ekipa (2005): Gorenjci ne pustijo dihati. Ekipa 26. 02. 2005, str.: 10. Ekipa: Ljubljana.
- Ekipa (2005): V končnici bo nastopil tudi Jan. Ekipa 09. 03. 2005, str.: 9. Ekipa: Ljubljana.
- Ekipa (2005): Papež in hokej sta doma. Ekipa 11. 04. 2005, str.: 12-13. Ekipa: Ljubljana.
- Epstein, Jonathon (1998): Youth culture: identity in a postmodern world. Malden (USA), Oxford: Blackwell.
- Furlong, Andy (2001): Transition of youth citizenship in Europe: culture, subculture and identity. Council of Europe. Strasbourg.
- Gelder, Ken in Sarah Thornton (1997): The subcultures reader. Routledge. New York.

- Giulianotti, Richard, Bonney Norman in Mike Hepworth (1994): Football, violence and social identity. Routledge. New York.
- Gorenjska (2005): Hokejski navijači. Gorenjska, maj 2005, številka 2, str. 60-65. Gorenjska. Kranj.
- Harrington, Lee in Denise D. Bielby (2001): Popular culture. Production and consumption. Blackwell Publishers. Malden.
- Hebdige, Dick (1979): Subculture: the meaning of style. Methuen and company. New York.
- Južnič, Stane (1993): Identiteta. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Koković, Dragan (1990): Doba nasilja i sport. Sport's World. Novi Sad.
- Košir, Matej (1997): Nasilje na športnih prireditvah in vloga policije pri preprečevanju nasilnega obnašanja navijačev v Sloveniji. MNZ. Ljubljana.
- Košir, Matej (1999): Nasilje na športnih prireditvah – zatirati ali nadzirati? Revija za kriminalistiko in kriminologijo, št. 50, str.: 225-233. MNZ. Ljubljana.
- Lalić, Dražen (1993): Torcida; pogled iznutra. AGM. Zagreb.
- McGuigan, Jim (1992): Cultural populism. Routledge. New York.
- Nastran, Ule Mirjana (2000): Sodobne identitete. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Nastran, Ule Mirjana (2000): Temelji socialne psihologije. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Petrović, Krešimir in Doupona, Mojca (1996): Sociologija športa. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Plešec, Matjaž (2002): Nogomet in družba: preporod nogometa v Sloveniji. Ljubljana: Zavod za šport Slovenije.
- Protega, Nenad (1997): Nogometni huliganizem v Sloveniji. Diplomsko delo. FDV. Univerza v Ljubljani.
- Simon, Robert (1991): Fair play. Sports, values and society. Westview Press, Colorado, Oxford.
- Slovenske novice (2005): Že hokejsko izzivanje. Slovenske novice 31. 03. 2005, str.: 18. Slovenske novice: Ljubljana.
- Slovenske novice (2005): Na polovici z rdečo. Slovenske novice 04.04. 2005, str.: 10. Slovenske novice: Ljubljana.
- Slovenske novice (2005): Prepovedane Jesenice. Slovenske novice 09. 04. 2005, str.:18. Slovenske novice. Ljubljana.

Slovenske novice (2005): Od grafita do imena. Slovenske novice 18. 04. 2005, str.: 14.
Slovenske novice: Ljubljana.

Stankovič, Peter (1999): Urbana plemena: subkulture v Sloveniji v devetdesetih. ŠOU.
Ljubljana: Študentska založba.

Storey, John (2003): Cultural studies and the study of popular culture. The University of
Georgia Press. Athens.

Wenner, Lawrence (1989): Media, sports and society. Boulder: Westview Press.

Žužul, Miomir (1989): Agresivno ponašanje. Radna zajednica Republičke konferencije
Saveza Socialističke omladine Hrvatske. Zagreb.

b) INTERNET VIRI:

Hokej v Sloveniji, dostopno:

[http://www.directory.google.com/Top/Sports/Hockey\(Ice_Hockey/IIHF/slovenia](http://www.directory.google.com/Top/Sports/Hockey(Ice_Hockey/IIHF/slovenia) (26. februar
2005)

<http://eurohockey.net/fans/> (26. februar 2005)

<http://www.geocities.com> (11. marec 2005)

<http://www.hk.jesenice.com> (20. februar 2005)

<http://www.hokej.si> (20. februar 2005)

<http://www.hokejska-zveza.si> (20. februar 2005)

<http://www.live82.ihwc.net/english/teams/select.ihwc> (26. februar 2005)

<http://www.slohokey.net> (20. februar 2005)

<http://www.nhl.com/fancentral/fanguide/index.html> (27. februar 2005)

Izgredi fašističnih navijačev, dostopno:

http://www.24ur.com/naslovnica/sport/20050411_2054939.php (11. april 2005)

Kdo so navijači, dostopno:

<http://www.bos.zrc-sazu.si> 24. april 2005)

<http://www.greendragons.si> (12. november 2005)

<http://www.oldschoolzagreb.blog.hr> (17. november 2005)

<http://www.s-gms.ms.edus.si> (29. oktober 2005)

http://www.infoz.ffzg.hr/afric7MetodeII/Arhiva02_03/condic.html (11. junij 2005)

Konec čakanja Jeseničanov, dostopno:

http://www.24ur.com/naslovnica/sport/20050409_2054834.php (9. april 2005)

Nasilje in mladi, dostopno:

<http://www.mss.si/docs/Nasilje%20in%20mladi.pdf> (11. junij 2005)

Navijaška skupina Red Steelers, dostopno:

<http://www.redsteelers.com> (20. februar 2005)

7. PRILOGE

NAVIJAŠKA SKUPINA RED STEELERS

PRILOGA A. Pravice in dolžnosti navijaške skupine Red Steelers

Namen kluba navijačev Red Steelers je:

- organiziranje navijačev hokejskega društva Jesenice v enotno skupino;
- organizacija prevozov na tekme in nabava vstopnic;
- vzdrževanje tesnih odnosov z upravo hokejskega društva Jesenice in medsebojnim sodelovanjem;
- organiziranje družabnih srečanj;
- vzdrževanje prijateljskih odnosov in sodelovanje z navijači sorodnih klubov;
- opremljanje svojih članov z navijaškimi rekviziti;
- organiziranje in udeležba na športnih prireditvah.

Član kluba navijačev lahko postane vsak. Vstop v članstvo kluba je prostovoljen, vsak pristopni član mora le podpisati pristopno izjavo in plačati članarino. Mladoletnik lahko postane član le s privolitvijo svojih staršev. Vodstvo kluba v sodelovanju z upravo hokejskega društva Jesenice lahko predlaga tudi častnega člana, ta pa je oproščen plačila članarine.

Vsak član prejme člansko izkaznico, ki mora biti opremljena s sliko, imenom in priimkom ter evidenčno številko člana.

Članstvo v klubu preneha v primerih:

- ob izraženi lastni želji člana;
- ob neupoštevanju klubskih pravil;
- ob neplačilu članarine za tekočo sezono;
- po odredbi disciplinske komisije;
- po smrti člana.

Ob prenehanju članstva v klubu, član nima pravice do vrnitve vplačane članarine.

Pristopna izjava, ki jo podpiše član kluba:

Kot član kluba navijačev Red Steelers s svojim podpisom jamčim, da sem seznanjen s sledečim:

1. Da se bom na vseh tekmah doma in na gostovanjih obnašal športno in ne bom delal sramote sebi, sonavijačem in klubu.
2. Da se ne bom obnašal žaljivo in nasilniško ter ne bom povzročal škode nasprotnemu in svojemu klubu.
3. Da ne bom metal na led nikakršnih predmetov, še posebej ne vnetljivih (bakle, petarde).
4. Da bom, če opazim kršitelja, to sporočil redarski službi, vodji navijačev ali policiji.

Če bom kršil ta dogovor, sem pripravljen nositi vse posledice, ki so lahko:

- odstranitev iz dvorane s pomočjo policije,
- izguba privilegijev, ki jih imam kot član navijaške sekcije,
- prepoved obiskovanja tekem v dvorani Podmežakla,
- izključitev iz navijaške sekcije.

Z vsebino dogovora je seznanjena tudi policija in redarska služba.

Uprava hokejskega društva Jesenice bo pomagala navijačem pri organizaciji gostovanj in pri kontaktih z nasprotnimi navijači, prav tako pa bo uprava policijo zaprosila za korekten odnos do navijačev in ji dala soglasje za sprejetje sankcij, če bi prišlo do izgrediv.

Pravice članov kluba so:

- da imajo volilno pravico, zato lahko sami volijo in so izvoljeni v klubske organe in funkcije;
- da sodelujejo in soodločajo o vseh klubskih vprašanjih;
- da so obveščeni o vseh klubskih vprašanjih in o vsem delu kluba;
- da svetujejo in dajejo predloge za izboljšanje dela kluba;
- da so pod enakimi pogoji deležni vseh ugodnosti, ki jih daje klub;
- da se udeležujejo tekem po njihovi lastni izbiri.

Dolžnosti članov kluba pa so:

- da se ravna po določbah pravil kluba;
- da izvršujejo sklepe klubskih organov;

- da skrbijo za ugled kluba navijačev in hokejskega društva Jesenice ter njihovih simbolov;
- da spoštujejo interni dogovor z upravo hokejskega društva Jesenice;
- da plačujejo članarino.

(dostopno: <http://www.redsteelers.com>)

PRILOGA B. Originalni znak navijaške skupine Red Steelers

vir: <http://www.redsteelers.com>

vir: <http://www.hk.jesenice.com>

PRILOGA C. Slike navijačev in slavlje Jeseničanov

vir: <http://www.hk.jesenice.com>

vir: <http://www.hk.jesenice.com>

vir: <http://www.hk.jesenice.com>

PRILOGA D: Prepisi intervjujev

INTERVJU 1:

1. Spol: M

2. Starost: 35 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Sem družaben, trmast in vedno dobre volje.

6. Zakaj ste postali navijač?

Navijač hokeja sem že najmanj deset let. Hokej kot šport me veseli že od malih nog in vedno sem ga rad gledal. Zaradi mojega veselja do hokeja sem postal tudi navijač.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Prvič, nisi doma. Drugič, se v dvorani veliko dogaja, veliko je ljudi in prijetno vzdušje. Tretjič, pa se zabavaš z ljudmi, ki so vedno dobre volje.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Vedno sem hodil na hokejske tekme, s prijatelji ali pa kar sam. Zdaj pa, ko sem član navijaške skupine, lahko hodim na tekme z njimi, imamo organiziran prevoz, vedno je zabava.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Navijač sem že najmanj deset let. V navijaški skupini pa sem mogoče tri leta ali malo manj.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Vedno sem na vseh tekmah.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Če so tekme doma, s tem ne mislim samo na tekme na Jesenicah, temveč tudi v Ljubljani ali v Zalogu, sem vedno prisoten. Izjema je le, kadar zaradi službe ne morem na tekmo. Vendar pa, če se le da tudi v službi vzamem dopust in grem na tekmo. V tujino pa grem na tekmo le, če je res dobra tekma, če naši igrajo s kakšno dobro ekipo.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Vzdušje v dvorani, navijanje in spodbujanje ekipe, gledati dober šport, pa tudi zmaga moje ekipe.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Zmaga ekipe, za katero navijaš je seveda želja vsakega navijača. Vendar pa se zavedam, da ekipa ne more vedno samo zmagovati, da kdaj pa kdaj tudi izgubi. Tako pač je v športu.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Seveda navijam za ekipo tudi takrat, ko izgublja. Letos je bilo tako, da so jeseniški hokejisti ostali brez poraza, če pa se spomnimo eno sezono nazaj, pa ni bilo tako, saj so bili slabi časi za jeseniško hokejsko ekipo. Pa navijači zato še nismo obupali.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Včasih čisto ponorim, sploh če vem, da je sodnik piskal za prekršek, ki ga sploh ni bilo. Tako ali tako pa ne moreš kaj dosti vplivati na sodnike.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Ja, majice rdeče barve, klubske drese, šale, zastave, svoj boben, transparente z napisi.

17. Imate svojo navijaško himno?

Imamo kar nekaj svojih pesmi, s katerimi pomagamo naši ekipi. Najbolj znana je Siva pot, so pa še druge.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Nasilja ne podpiram.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

V hokeju pravih navijaških izgrediv še ni bilo. Včasih pride do vroče krvi med nami in ljubljanskimi navijači, vendar do kaj hujšega še ni prišlo. Večinoma prihaja le do zbadanja z besedami.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Temu se je možno izogniti, saj mnogi navijači le izzivajo in velikokrat, če res pride do spopada med navijači oni prvi pobegnejo.

INTERVJU 2:

1. Spol: M

2. Starost: 26 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Sem razumevajoč in zelo marljiv.

6. Zakaj ste postali navijač?

Navijač sem postal zato, ker imam ta šport zelo rad in pri navijačih imam nekaj ugodnosti.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Najpomembnejši motiv zame je, da spodbujam svoje igralce, ko zmagujejo ali ko izgubljajo, da sem vedno prisoten na tekmah, kadar igra moje moštvo.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Dobro organizirana navijaška skupina.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Navijač sem že od rane mladosti, član navijaške skupine pa sem dve leti.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Prisoten sem skoraj na vseh tekmah.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Kadar so tekme doma, grem vedno na hokej. V tujino pa grem, ko imam čas in ko imajo navijači kaj organizirano.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Spodbujanje domačega moštva.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Zmaga mi pomeni eno povračilo za moj trud, ki ga vložim v navijanje za svoje igralce.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Tudi, če ekipa izgubi tekmo, navijam zanje in jih spodbujam, saj jim naša podpora veliko pomeni.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Odvisno od tega, kakšna je sodniška odločitev.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Da, imamo. Imamo dres, šal, boben, transparenti.

17. Imate svojo navijaško himno?

Imamo, saj navijaška skupina brez nje ne bi mogla obstajati.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Mislim, da to ne sodi zraven, ker s tem le škoduješ svojemu klubu in igralcem, za katere navijamo.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Do sedaj še nisem imel nobenih težav in upam, da jih tudi v prihodnje ne bomo imeli.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Umaknil bi se in poiskal za to pristojne organe, da umirijo naše in nasprotne navijače ter da pazijo, da se to ne ponovi več.

INTERVJU 3:

1. Spol: Ž

2. Starost: 20 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Sem vesela, trmasta, prijazna, komunikativna.

6. Zakaj ste postali navijač?

Rada imam hokej, poleg tega pa spoznaš veliko novih ljudi.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Pripadnost skupini, druženje, varnost, ki ti jo daje skupina.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Hokej sem imela že od nekdaj rada, zato sem se odločila pridružiti navijačem ter z njimi navijati in spodbujati svojo ekipo.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Navijačica sem že dolgo, v skupini pa bo letos dve leti.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Skoraj na vseh.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Če je le možno, grem doma vedno na tekme, v tujino pa bolj poredko.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Navijanje za svojo ekipo.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Vsaka zmaga je nekaj posebnega.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Seveda.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Razburjeno.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Da, ti so nepogrešljivi del navijanja.

17. Imate svojo navijaško himno?

Da.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Sem proti nasilju v športu.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Ne.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Bi se skušala umakniti temu.

INTERVJU 4:

1. Spol: M

2. Starost: 34 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Sem vedno dobre volje, vedno pripravljen pomagati.

6. Zakaj ste postali navijač?

Zaradi veselja do hokeja.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Mene je za hokej navdušil moj prijatelj, ki ne zamudi niti ene same tekme. Povabil me je, da naj si jo pridem ogledat in takrat sem tudi postal navijač. Tu spoznaš res veliko prijateljev, ki se med tekmo združijo v eno. Zato mislim, da je razlogov in motivov za navijaštvo veliko.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Prijatelji, pozabiš na vsakdanje skrbi, na službo, druženje.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Na tekme hodim že od moje mladosti, pravi navijač pa sem slabi dve leti.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Da.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Doma vedno, v tujino ne hodim.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Veselo in sproščeno vzdušje, navijanje in spodbujanje igralcev.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Veliko.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Da.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Jezno.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Imamo. Moj osebni rekvizit, ki je nepogrešljiv na vsaki tekmi je seveda šal, čeprav imajo ostali člani tudi hokejske drese, kapo ali majico.

17. Imate svojo navijaško himno?

Tudi imamo.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Ne maram nasilja.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Včasih.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Navijači se skušamo temu izogniti.

INTERVJU 5:

1. Spol: Ž

2. Starost: 24 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Moje osebnostne lastnosti so predvsem pridnost, pazljivost, zanesljivost, natančnost, pripravljenost za nudenje pomoči potrebnim, prijaznost do drugih.

6. Zakaj ste postali navijač?

Navijačica sem postala, ker mi je hokej všeč in ga spremljam že vrsto let. Obiskujem ga že od srednje šole, ko sem spodbujala sošolca, ki je igral hokej. Ta šport zelo rada spremljam.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Glavni motivi so: spremljanje hokejskih tekem, na katerih spodbujaš svoje igralce skozi celotno tekmo, tudi takrat, ko jim gre slabo, saj jim tako vliješ upanje za uspeh in zmago.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Ljubezen do hokeja.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Navijačica sem od srednje šole naprej, v navijaško skupino Red Steelers pa sem se vključila pred dvema letoma.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Ne vedno, skoraj na vseh.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Na domače tekme grem vedno, bila pa sem tudi že na gostovanjih v tujini.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Navijanje za svoje moštvo, da zmaga.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Če naša ekipa zmaga, mi to pomeni veliko in si tudi želim, da bi nas tudi v prihodnje tako razveseljevali.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Tudi, če ekipa izgubi, jo spodbujamo še naprej.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Nisem preveč navdušena nad spornimi sodniškimi odločitvami in se zato takrat zelo razburim.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Naši navijaški rekviziti in simboli so dresi, šali, boben, transparenti in zastave.

17. Imate svojo navijaško himno?

Ja, imamo svojo navijaško himno.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Nasilja med navijači ne odobravam, ker to škoduje eni in drugi hokejski ekipi, saj oni ne potrebujejo takih huliganov v dvorani, zato takim navijačem prepovejo vstop na tekme.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Jaz še nisem bila v taki situaciji.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

V primeru navijaškega spopada z drugo ekipo bi reagirala tako, da bi poiskala reditelje na tekmi in policiste, da bi se strasti teh navijačev umirile in tudi zato, da do tega v prihodnje ne bi več prišlo.

INTERVJU 6:

1. Spol: M

2. Starost: 19 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Družaben, zgovoren.

6. Zakaj ste postali navijač?

Iz ljubezni do hokeja.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Na hokeju pozabiš na šolo, na starše, uživaš, ko spodbujaš svoje igralce.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Prisotnost na vseh hokejskih tekmah s prijatelji.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Navijač sem postal v lanski sezoni.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Da.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Letos sem bil vedno na vseh tekmah, tudi v tujini.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Ko spoznaš navijaško sceno in vzdušje v dvorani ter med navijači, ne zamudiš nobene tekme več. Mislim, da je to dosti zgovoren razlog, zakaj moraš priti na tekmo.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Mislim, da vsakemu izmed nas zmaga ekipe, za katero navijaš veliko pomeni. To občutiš kot svoj lasten uspeh.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

V športu so vzponi in padci in to ne moreš spremeniti. Zato je treba ekipo spodbujati tudi takrat, ko dosega slabše rezultate. Ko tvoja ekipa izgubi, se pa sprijazniš in upaš, da bo drugič zmagala.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Vsi navijači iščemo razlog za poraz drugje kot pa pri napakah svojih igralcih. Vsaj v trenutku evforije. A tudi zmaga na račun pristranskosti sodnikov ni prava zmaga. Naj se sredi športnega boja pokaže, kdo je boljši. Seveda pa na tekmah nešportno ali nepravilno sojenje izžvižgamo.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Imamo.

17. Imate svojo navijaško himno?

Imamo.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Mislím, da je nešportno od navijačev, ko v primeru poraza njihove ekipe za to krivijo nas, navijače nasprotne ekipe. In v takih primerih lahko pride do nasilja, do obračunavanja med navijači, ki ga jaz ne podpiram.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Včasih pride do tega.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Mnogi navijači samo izzivajo in iščejo težave, zato se je takim najboljše kar izogniti.

INTERVJU 7:

1. Spol: M

2. Starost: 19 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Zabaven, vesel in komunikativen.

6. Zakaj ste postali navijač?

V dvorani si lahko kar hočeš biti, lahko se sprostiš in pozabiš na probleme.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Sprostitev ob gledanju hokeja, druženje, pogovori s prijatelji.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Prijateljstvo, sklepanje novih poznanstev.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Že kar nekaj časa sem navijač, pri Red Steelersih pa sem dve leti.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Skoraj vedno.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Doma sem pogosto na tekmah, v tujini pa, kadar imam čas, predvsem zaradi študija.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Navijanje.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Zelo sem vesel, ko ekipa zmaga.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Seveda še naprej navijam za svoje.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Ponavadi kolnem in preklinjam.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Brez navijaških rekvizitov si ne predstavljam tekme.

17. Imate svojo navijaško himno?

Tudi himna mora biti zapeta na vsaki tekmi.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Nekateri pač ne znajo navijati brez izzivanja drugih v dvorani.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Včasih.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Z umikom.

INTERVJU 8:

1. Spol: M

2. Starost: 22 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Včasih sem preveč sramežljiv in redkobeseden.

6. Zakaj ste postali navijač?

Predvsem zaradi tega, da bi spoznal nove prijatelje.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Imam dosti prostega časa, ki sem ga skušal zapolniti, zaradi druženja in umika od vsakdanjih problemov, ki jih imam v službi.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Predvsem zaradi tega, da si član neke skupine in občutiš pripadnost skupine.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Dve leti sem navijač.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Vedno.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Vedno, tako doma kot v tujini.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Prijatelji, atmosfera v dvorani.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Zmaga ni toliko pomembna, če ekipa dobro igra.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Spodbujam ekipo, tudi v primeru poraza.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Ponavadi jih izžvižgam.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Da, vedno jih imamo s seboj na tekmah.

17. Imate svojo navijaško himno?

Da.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Slaba stran športa so nasilni navijači.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Le redkokdaj sem bil priča nasilju v dvorani.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Skušal bi pomiriti te navijače in se jim izogniti.

INTERVJU 9:

1. Spol: M

2. Starost: 18 let.

3. Tip krajevne skupnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Prijazen in trmast.

6. Zakaj ste postali navijač?

Zaradi navijanja.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Glavni motiv je druženje s prijatelji, pa nihče mi tukaj ne govori, kaj naj delam, kako naj se obnašam.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Zaradi tega, ker imam rad hokej.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Na hokej hodim že dolgo časa, navijač pa sem eno leto.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Včasih zaradi šole ne morem, drugače pa vedno.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Kadar mi čas dopušča, grem vedno na vse tekme doma ali pa v tujino.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Sprostitev, druženje.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Kar veliko.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Da.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Vedno se razburim, včasih celo preveč.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Da.

17. Imate svojo navijaško himno?

Imamo.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Nisem nasilen, zato tega ne odobravam.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Ponavadi med navijači nasprotnih ekip pride le do ostrih besed in pri tem se tudi konča. Seveda pa do tega prihaja skoraj na vsaki tekmi, ko nekaterim v dvorani popustijo živci.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Postavil bi se v bran svojim navijačem, vendar ne z nasiljem.

INTERVJU 10:

1. Spol: M

2. Starost: 23 let.

3. Tip krajevnosti: - mestna

- vaška

- primestna

4. Izobrazba: - nedokončana osnovna šola

- dokončana osnovna šola

- dokončana dveletna ali triletna srednja šola

- dokončana štiriletna srednja šola

- dokončana dveletna ali triletna višja šola

- dokončana štiriletna visoka šola

- doktorat ali magisterij

5. Kako bi opisal svojo osebnost?

Avanturističen človek, vedno me zanimajo nove stvari.

6. Zakaj ste postali navijač?

Zaradi novih prijateljev.

7. Ali mi lahko naštejete glavne motive za navijaštvo?

Sproščanje moje energije, druženje, zaradi dogajanja v dvorani.

8. Kaj je bil povod za vključitev v navijaško skupino?

Kot sem prej rekel, zaradi novih prijateljev, ki sem jih spoznal na hokeju.

9. Koliko časa ste že navijač? Koliko časa ste član navijaške skupine?

Že skoraj štiri leta.

10. Ali ste prisotni na vseh tekmah?

Da, vedno in povsod sem prisoten.

11. Kako pogosto hodite na tekme doma? Kako pogosto pa hodite na tekme v tujino?

Vedno sem na tekmah, ni važno ali se igrajo doma ali pa v tujini.

12. Razlogi, zaradi katerih pridete na tekme?

Zaradi vzdušja v dvorani, vedno se dogaja nekaj novega in zanimivega.

13. Koliko vam pomeni, da ekipa za katero navijate zmaga?

Največ, zaradi tega tudi prideš na tekmo.

14. Ali spodbujate ekipo tudi v primeru, če izgubi?

Spodbujam ekipo tudi, ko izgubi.

15. Kako reagirate ob spornih sodniških odločitvah?

Ostro, z grdimi besedicami.

16. Kot član navijaške skupine Red Steelers verjetno imate navijaške rekvizite in simbole?

Seveda imamo, šale, drese, zastave, transparente.

17. Imate svojo navijaško himno?

Da, Prelepa Gorenjska.

18. Kako gledate na nasilje med navijači?

Ne maram nasilja in nasilnih navijačev.

19. Ali ste imeli do sedaj kakšne težave z drugimi navijaškimi skupinami?

Seveda, med našimi in ljubljanskimi Green Dragonsi je že velikokrat prišlo do ostrih in trdih besed.

20. Kako bi odreagirali v primeru navijaškega spopada z drugo navijaško skupino?

Vedno je treba nasilje preprečiti.